Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.
NAJER FOLKSBLAT
פרייז 15 גראשען
היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 68 | Łódź, Środa, 20 marca 1935 r. | דרייצענטער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואך, ט״ז אדר ב׳ תרצ״ה | № 68
Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

גרויסע פייערליכקייטען אין לאנד
צו ליב׳ן נאמענס־טאג פון מארשאל פילסודסקי

וו א ר ש א, 19 (טעלעפאניש)
די גרויסע פייערליכקייטען לכבוד דעם נאמענס־טאג פון מארשאל פילסודסקי האבען זיך אנגעהויבען נאך מאנטאג אין אוועגד. דער טעאטער־פלאץ איז אויף א הערליכען אופן דעקארירט געווארען דורך דער שטאט־פערוואלטונג. דאס זעלבע אויך דער פלאץ פון מארשאל פילסודסקי און אלע ווארשאווער אנדערע פלעצער.

7 א זייגער האט זיך דער בעלוועדער־פלאץ אנגעהויבען צו פערפולען מיט טויזענדער מענשען, עס האבען זיך בעוויזען אפיצירען דעלעגאציעס פון אלע עקען לאנד, דאן זענען אנגעקומען א רייה גענעראלען, דאן איז אויפ׳ן פלאץ אנגעקומען דער גרויסער צוג פון דער פעדעראציע. צו זיי האט געהאלטען א גרויסע רעדע דער גענעראל אשינסקי, דאן האבען זיך דערהערט 21 הארמאטען־שאסען.
פון גאנצען לאנד קומען אן ידיעות וועגען גרויסע פייערליכקייטען, וואס זענען היינט פארגעקומען אין צוזאמענהאנג מיט׳ן נאמענסטאג פון מארשאל פילסודסקי.

וו א ר ש א, 19 (טעלעפאניש)
פון אלע פוילישע דיפלאמאטישע פלאצובקעס אין אויסלאנד זענען אנגעקומען בעריכטען וועגען די פייערליכקייטען פון די פוילישע קאלאניעס איך דער גאנצער וועלט אין צוזאמענהאנג מיט׳ן נאמענס־טאג פון מארשאל פילסודסקי.

וו א ר ש א, 19 (טעלעפאניש)
ווארשא געפינט זיך היינט אונטער׳ן צייכען פון נאציאנאלען פוילישען יום־טוב אין צוזאמענהאנג מיט׳ן נאמענסטאג פון מארשאל פילסודסקי. אויף די גאסען, וועלכע זענען דעקארירט מיט די נאציאנאלע פעהנער, מארשירען פון באלד אינדערפריה אן, אונטער די קלאנגען פון צענדליגער ארקעסטערס, אפטיילונגען זעלנער, מיליטער־צוגרייטונג, „סטזשעלצעס״, פאליציי, פייערלעשער און פראפעסיאנעלע און געזעלשאפטליכע פעראיינען. די אפטיילונגען האבען מארשירט צו די צאהלרייכע אקאדעמיעס און פייערליכקייטען, וואס קומען פאר אין פערשידענע טיילען פון דער שטאט. פון 9 אינדערפריה ציהען אויך די דעלעגאציעס צום בעלוועדער צו,

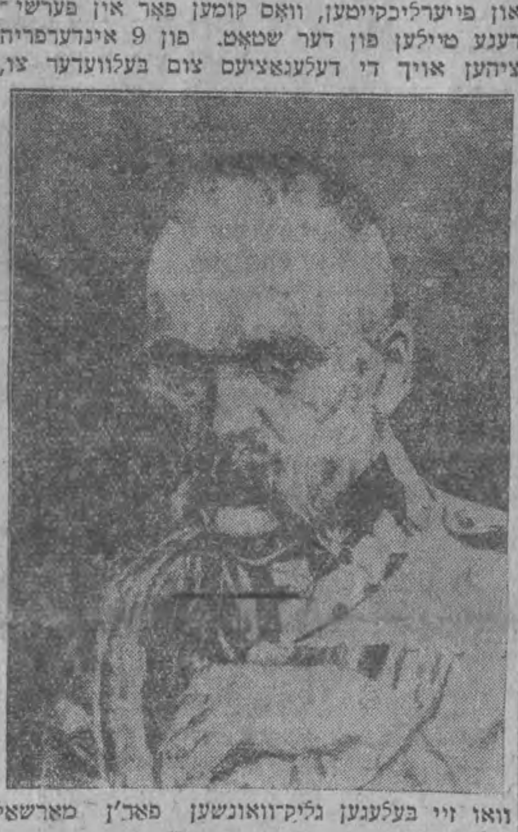

וואו זיי בעלעגען גליק־וואונשען פאר׳ן מארשאל פילסודסקי.

דער יודישער אנטייל

היינט באלד אינדערפריה איז אין נאזשיק׳ס שוהל פארגעקומען א ספעציעלע תפילה פאר די יודישע זעלנער פון ווארשאווער גארניזאן; ס׳איז אויך געקומען אנ׳אפטיילונג פון „פעראיין פון יודישע קאמבאטאנטען״, מיט א פאהן.
נאך פריהער האט געהאלטען א רעדע דער אבער ראבינער פון דער פוילישער ארמעע, מאיאר שטיינבערג. דערנאך האט ער געעפענט דעם ארון־קודש און אפגעהאלטען א ספעציעלע תפילה פאר׳ן מארשאל פילסודסקי, פאר׳ן מלוכה־פרעזידענט און פאר דער פוילישער מלוכה.
די פייערונג האט זיך פערענדיגט מיט׳ן זינגען דעם פוילישען הימן.
אין דער פייערונג האבען אנטייל גענומען אויך אפיצירען וועלכע האבען רעפרעזענטירט די קאמענדאנטור און פערשידענע מיליטערישע פארמאציעס פון ווארשאווער גארניזאן.
נאכדעם איז פארגעקומען א דעפילאדע.
נאך דער מיליטערישער פייערונג האט זיך אין דער זעלבער שוהל אנגעהויבען א ספעציעלע פייערונג פאר די קינדער פון תלמוד־תורה׳ס, חדרים און קהלה־שולען. ס׳זענען געווען פארשטעהער פון דער קהלה און ראבינאט; הרב פויזנער האט דערביי גערעדט צו די קינדער.
אין דער סינאגאגע אויף דער טלאמאצקע איז פארגעקומען א פייערונג פאר די קינדער פון די מיטעל־שולען; די קאנטראל ביים אריינגאנג איז געווען א שטרענגע. דא זענען געווען פארשטעהער פון דער ציוויל־מאכט.
מיט א רעדע איז ארויסגעטרעטען פראפ. שאר.
אין בעלוועדער זענען געקומען איינשרייבען זיך אין דעם וואונש־בוך די פארשטעהער פון דער קהלה (טראקענהיים און לערנער), פון ראבינאט (פראפ. שאר, הרב חיים יהושע גוטשעכטער און הרב פויזנער), פון מיליטערישען ראבינאט (מאיאר שטיינבערג) ווי אוך פון פערשידענע יודישע ארגאניזאציעס. אין נאמען פון מזרחישען „יבנה״ — דר. קאהאנע.
גאניזירט געווארען פערשידענע פייערליכקייטען אין די שטעטלעך און דערפער.

אין אלטשטעטישער שוהל

8 א זייגער אינדערפריה האט זיך אין דער אלטשטעטישער שוהל אנגעהויבען א תפילה פאר די יודישע זעלנער פון לאדזער גארניזאן. ס׳האט אויך אנטייל גענומען א פארשטעהער פון ד. א. ק.
אויף דער גאטעס־דינסט איז אויך אנוועזענד געוועז דער לעגיאן א. נ. פין בערעק יאסעלעוויטש מיט׳ן קאמענדאנט מייזלער בראש. נאך דער תפילה האט דער פעלד־ראבינער הרב גאלדשטיין געהאלטען א געלעגענהייטס־רעדע. 9 א זייגער האט זיך אנגעהויבען א תפלה פאר דער בעפעלקערונג. ס׳איז אנוועזענד געווען דער פארשטעהער פון דער וואיעוואודזטווע —נאטשעלניק טימיעניצקי א פערטרעטער פון קרייז־געריכט — וויצע־פרעזעס מאסקווא, א פערטרעטער פון דער סטאראסטווע — נאטשעלניק שערלאווסקי, א פארשטעהער פון דער שטאט־פערוואלטונג — דירעקטאר קאלינאווסקי און עטליכע העכערע פאליציי־אפיצירען.
ס׳זענען אויך אנוועזענד געווען די מיטגלידער פון דער קהלה־פערוואלטונג און קהלה־ראט, פארשטעהער פון געזעלשאפטליכע אינסטיטוציעס און א פול געפאקטע שוהל מיט מתפללים.
נאכדעם ווי דער חזן ווינאגראד מיט׳ן כאר אונטער דער לייטונג פון פראפ. זאקס האבען געזונגען עטליכע תפילות האט דער פרעזעס פון דער קהלה־פערוואלטונג דעפ. מינצבערג געהאלטען א גרויסע רעדע וועגען דער בעדייטונג פון היינטיגען יום־טוב און וועגען דער פערזענליכקייט פון מארשאל פילסודסקי.
דערנאך האט דער כאר געזונגען דעם פוילישען הימן און די פייערליכקייט איז פערענדיגט געווארען.

אין דער סינאגאגע

די סינאגאגע אויף קאשטשושקי גאס איז געווען פייערליך בעלויכטען. 9 א זייגער אינדערפריה זענען זיך אין דער סינאגאגע צונויפגעקומען די יודישע שילער פון די היגע מיטעל־שולען מיט זייערע לעהרער, דער קאנטאר לוואוויטש אין בעגלייטונג פון כאר אונטער דער אנפיהרונג פון דיריגענט דארגזשאנסקי האט געזונגען מה טובו און אנדערע תפילות. דאן האט ד״ר ברוידע געהאלטען א גרויסע רעדע מעניני דיומא און דער כאר האט פערענדיגט מיט׳ן געזאנג פון פוילישען הימן.

פייערליכקייט אין דער ווארם־שטוב ביים „בית־עם״

אין צוזאמענהאנג מיט׳ן נאמענס־טאג פון מארשאל פילסודסקי, איז אין דער ווארעם־שטוב א. נ. „בית־ילדים״ ביים „בית־עם״ פארגעקומען א ספעציעלער צוגעגרייטער מיטאג פאר די קינדער פון דער „שוועטליצא״. די פערוואלטונגס־מיטגלידער האבען פאר די קינדער ערקלערט די בעדייטונג פון דעם טאג פאר׳ן בעפרייטען פוילען און די געשיכטליכע ראל פון מארשאל פילסודסקי אין דער ענטוויקלונג פונ׳ם לאנד.
די קינדער האבען דעקלאמירט און אויסגעפירט איינינע זעהר געלונגענע נומערן, פון דעם פודים־פראגראם.
דער דאמען־קאמיטעט האט לכבוד פורים פארגעברייט ספעציעלע געשמאקע מאכלים פאר די קינדער.

אין די יודישע שולען

אין אלע יודישע שולען זענען פארגעקומען פייערליכע אקאדעמיעס אין צוזאמענהאנג מיט׳ן נאמענסטאג פון מארשאל פילסודסקי. די לעהרער און עלטערע שילער האבען געהאלטען פארטראגען וועגען דער פערזענליכקייט פון מארשאל פילסודסקי און וועגען זיינע גרויסע ארבייטען צו בעפרייען פוילען. ס׳זענען אויך פארגעקומען פערשידענע אקטועלע פארשטעלונגען.

* * *

אין „אהל יעקב״ איז פארגעקומען א פייערליכקייט. צום נאמענסטאג פון מארשאל פילסודסקי איז פערפאסט געווארען א ספעציעלער „מי שברך״, וואס איז געזונגען געווארען פון חזן מיט׳ן כאר.
צו דער פייערליכקייט איז געקומען א גרויסער עולם.

די נעכטיגע פייערליכקייטען אין לאדז

(א) צוליב דעם נאמענסטאג פון מארשאל פילסודסקי האט די שטאט נעכטען אנגענומען א יום־טוב׳דיגען אויסזעהן.
שון ערב די פייערונגען איז גאנץ לאדז בעצירט געווארען מיט פעהנער, מיט גרינס אויף די שויפענסטער און אויף די באלקאנען זענען אוסגעשטעלט געווארען פארטרעטען און סטאטועז פון מארשאל פילסודסקי.
עהערנעכטען איז אויך פארגעקומען א ריי אקאדעמיעס ארגאניזירט דורך פערשידענע פעראיינען און געזעלשאפטען.
נעכטען אין דער פריה פון 9 א זייגער אן האט זיך אנגעהויבען א זעהר שטארקע בעוועגונג אויף די גאסען.
קודם כל האט זיך בעוויזען די שול־יוגענד, וועלכע האט זיך געלאזט אין די געבעט־הייזער, וואו עס זענען פארגעקומען גאטעס־דינסטען. אין די ענטשפרעכענדע געלעגענהייטס־רעדעס זענען אנגעוויזען געווארען די גרויסע פערדינסטען פון מארשאל פילסודסקי פאר פוילען.
נאך די גאטעס־דינסטען האט די שול־יוגענד זיך צוריקגעקעהרט אין די שולען, וואו עס זענען פארגעקומען שמועסען און געלעגענהייטס־אקאדעמיעס.

* * *

פון 10 א זייגער אן האבען זיך פאר דער קאטעדרע אנגעהויבען זאמלען אפטיילונגען פון מיליטער, פאליציי, פייערלעשער, געזעלשאפטליכע ארגאניזאציעס א. ד. גל., וועלכע האבען געוואלט אנטייל נעמען אין דער גאטעס־דינסט.
צו די פייערליכקייטען אין דער קאטעדרע זענען אנגעקומען אויך דער וואיעוואדע ה׳ האוקע־נאוואק, לאנגנער, אלשינא ווילטשינסקי, מילער און מאלאכאווסקי.
ווייטער זענען אנוועזענד געווען די פארשטעהער פון דער פאליציי, מיט די קאמענדאנטען טארווינסקי, זלאטאווסקי און אינספעקטאר ניעדזיעלסקי בראש.
עס זענען אויך אנוועזענד געווען דער סטאראסטע ד״ר ווראנא, קאמיסאר אינזש. וואיעוואודזקי, פראקוראר קאלאפסקי, פארזיצער פון לאדזער קרייז־געריכט מאציעיעווסקי און א רייה אנדערע אנגעזעהענע פארשטעהער פון דער מאכט, געזעלשאפטליכע ארגאניזאציעס א. ד. גל.
נאך דעם גאטעס־דינסט איז אויף האלער־פלאץ פארגעקומען א דעפילאדע וועלכע עס האט אויפגענומען דער וואיעוואדע און גענעראל לאנגנער.

* * *

ארום האלב צוויי א זייגער בייטאג איז צוליב דעם נאמענסטאג פון מארשאל פילסודסקי פארגעקומען די פייערליכע פערטיילונג פון פערדינסט־קרייצען פאר 22 פערזאן.
א קאוואלעריען־קרייץ פון דעם ערוואכטען פוילען האט בעקומען דער דירעקטאר פון דער האנדעלס־שולע אין לאדז ה׳ העגריק אסטראווסקי.
גאלדענע פערדינסט־קרייצען האבען בעקומען דער גייסטליכער וולאדיסלאוו אנטאש פון דער אונטער־אפיצירען־שולע אין קאנין; יאן דראזודש גיערימסקי דירעקטאר פון דעם רעגירונגס־גימנאזיום אין פיעטרקאוו, קאזשימיעזש זלאטאווסקי, פאליציי־אינספעקטאר אין לאדז.
זילבערנע אויסצייכנונגען האבען בעקומען: יוזעף קארזאוואלסקי באהן־בעאמטער אין לאדז; יאן יאנקאווסקי פערוואלטער פון דער באהן־סטאציע אין לאדז; אנטאני סמאליארעק א בעאמטער אין דער „אובעזפיעטשאלניע״ אין לאדז, אלעקסאנדער סטיטשינסקי, בעאמטער פון דער שטעטישער סטאראסטווע אין לאדז; עדוארד בזשעזאווסקי פאליציי־בעאמטער אין לאדז.
בראנז־קרייצען האבען בעקומען: מיכאל אסטראכאלסקי, אנ׳ארבייטער פון קאליש; סטאניסלאוו פעשקע, א שלאסער פון לאדז; סטאניסלאוו קובאסיעוויטש, ארבייטער פון לאדז; טעאדאר סאווינסקי, באהן־בעאמטער אין לאדז; סטעפאן ליפינסקי באהן־בעאמטער אין לאדז; יאקוב זשיעמבא דער וואזשני פון דער לאדזער אובעזפיעטשאלניע, ווינצענטי יעזשערסקי, וואצלאוו נאוואקאווסקי, באהן־בעאמטער, וואצלאוו יאלקעוויטש, באהן־בעאמטער, לודוויג לעוואנדאווסקי פאבריקס־מייסטער; וולאדיסלאוו פאוולאק, יאן רעוועס, ערד־ארבייטער, יוזעף בירדאצקי פאליציי־בעאמטער אין לאדז. יוזעף בורדאצקי, יוזעף קאזובקעוויטש, פאליציאנט, לעאן פאוויך פאליציאנט אנטאני קאטשאראווסקי פאליציאנט; סטעפאן שוּבערט און וולאדיסלאוו וויטשאק.

* * *

אין א גאנצע רייה קינא־טעאטערן זענען נאכמיטאג פארגעקומען אומזיסטע פארשטעלונגען פאר מיליטער און יוגענד. אין אוועגד איז אין שטעטישען טעאטער פארגעקומען א רעפרעזענטאנץ־פארשטעלונג. פאר דער פארשטעלונג האט געהאלטען א פאררעדע פולקאווניק אלף־טארטשינסקי.

ביי די פייערלעשער

אויך ביי די פייערלעשער זענען א רייה פערזאנען, אין צוזאמענהאנג מיט׳ן נאמענסטאג פון מארשאל פילסודסקי, בעציהרט געווארען מיט אפצייכנונגס־קרייצען.
זילבערנע אפצייכנונגען האבען בעקומען: מאריאן מיכאלסקי, זיגמונד בלאשטשינסקי, טשעסלאוו באראווסקי, סטאניסלאוו בולא, סטעפאן טשאיקאווסקי, יאן האלצנרעבער, יאנוש יאשטשעמבסקי, פעליקס קריכאלסקי, סטאניסלאוו קאמאראווסקי, טאדעאוש קאסטירקא, עדוארד קאוואלסקי, יאן קאזלאווסקי, וולאדיסלאוו קראסוצקי, יאן קרול, העגריק מיכאליאק, מיעטשיסלאוו מיכאליאק, טאדעאוש מירגיעוויטש, לעאן פארטיך, סטעפאן אפוכאווסקי, עדמונד פריים, וולאדיסלאוו שעליגאווסקי, פעליקס וולאדימירסקי, וולאדיסלאוו ווראבלעווסקי.
נאמינאציעס אלס פראפעסיאנעלע אונטער־אפיצירען האבען בעקומען 6 פייערלעשער און אלס פרייוויליגע אונטער־אפיצירען 13 פייערלעשער.
ארום 7 א זייגער אין אוועגד איז אין רעפרעזענטאנץ־זאל אין דעם פייערלעשער־לאקאל (11. ליסטאפאדא גאס 4) פארגעקומען א פייערליכע אקאדעמיע, אין וועלכער עס האבען אנטייל גענומען פארשטעהער פון דער מלוכה׳שער מאכט, פון דער זעלבסט־פערוואלטונג און פון דער געזעלשאפט.

* * *

אויך אין דער פראווינץ, אויפ׳ן שטח פון דער גאנצער לאדזער וואיעוואודזטווע, זענען נעכטען אר־

200 טוריזענד פערזאן איז תל-אביב

האבען אנטײלגענומען אין דער גרויסער פורים-פײערונג

תל־אביב, 19 (יט"א טעלעגראפיש) בעכטען אווענד האבען זיך אנגעהויבען די קאַרנאוואל־פײערונגען. אין פראָגראם בעטײליגען זיך עטליכע הונדערט פערזאן. צו די פײערליכקײטען זענען געקומען פיל טוריסטען. ווי מ'רעכענט געפינען זיך איצט אין תל־אביב אנ'ערך 200 טויזענד פערזאן.

א דאנק פאר די עסטרײכישע יודען פון פירשט אטא

ווין, 19 (ספ. טעל.) דער פירשט אטא, איבערנעהמענדיג דעם פראָטעקטאראט איבער דעם פערבאנד פון געוו. יודישע פראָנט־זעלנער, האט געשיקט צום פערבאנד א בריף, אין וועלכען ער שטעלט פעסט, אז די יודען זענען אין די שווערע מינוטען געבליבען טרײ דעם קײזער און האבען צוזאמען מיט די קריסטען פערגאסען זײער בלוט אויפ'ן קאמפס־פעלד, פארוואס סקומט זײ א דאנק און אנערקענונג.

דער צוזאמענפאהר פון „הסתדרות"

ירושלים, 19 (יט"א טעלעגראפיש) אפיציעל ווערט מיטגעטײלט, אז צו דער מאפא"י קאנפערענץ אין הדרה זענען געקומען 163 דעלעגאטען. 83 זענען געגען דעם אפמאך און 74 פאר. היות ווי 22 עקזעקוטיוו־מיטגלידער וועלען שטימען פאר, וועט דער אפמאך בעשטעטיגט ווערען. רעדעס האבען געהאלטען טשערנאוו און דער עסטרײכישער סאצ.־דעמאקראט בראנדעל.

בעגרענעצט די רעכט אויף ארבײט

פאר אויסלענדישע ארבײטער אין בעלגיען

בריסעל (יט"א) דאס בעלגישע ארבײטס־מיניסטעריום האט אין א בעזונדערן צירקולאר אויפגעפאדערט אלע בעלגישע ארבײטסגעבער נישט אויפצונעהמען קײן אויסלענדישע ארבײטער אהן אנ'ער־לויבניש פון ארבײטס־מיניסטעריום. די דאזיגע פערארדנונג איז בלויז חל אויף אויסלענדישע ארבײטער, וואס זענען ערשט אין די לעצטע יאהרען אריין אין לאנד און האבען נאך נישט קײן שטענדיגען וואוינארט אין בעלגיען.

אײנגעפאלען א הויז

אויף וועלכען ס'איז ארויף אנ'אויטא

טריעסט, 19 (ספ. טעל.) אין באסאוויצע איז א גרויסער לאסט־אויטא ארויפגעפאהרען אויף א צווײ־שטאקעדיג הויז, וועלכעס איז אין פערלויף פון 10 מינוט אינגאנצען אײנגעפאלען. די שאפערען פון אויטא זענען אומגעקומען. ס'זענען אויך אומגעקומען עטליכע אײנוואוינער פונ'ם אײנגעפאלענעם הויז.

10 טויטע קערפערס איז א קעלער

מאסען-מערדער ארעסטירט געווארען

טעהעראן, 19 (ספ. טעל.) אין דער שטאט סיראו פראווינץ פאזיסטאן האט די פאליציי ארעסטירט א געוויסען מאהאמער אלעגא, אין וועמענס קעלער מ'האט געפינען 10 טויטע קערפערס, וועלכע זענען דורך איהם ערמארדעט געווארען. די קרבנות זענען ערמארדעט געווארען דורך ארײנצוגיסען גיפט אין דער קאווע. דאן זענען די קרבנות בעראבעט געווארען.

גרויסע אקציע פון די ווירטסלייט

צו ברעכען דעם לאקאטארען-שוץ

ווארשא, 19 (טעלעפאניש) אין ווארשא איז פארגעקומען אנ'אלפוילי־שער צוזאמענפאהר פון הויז-ווירטען, וועלכע זענען זיך צונויפגעקומען, כדי צו זוכען מיטלען געגען דעם מאראטאריום אויף קלײנע דירות פון ארבײטס־לאזע, ווי אויך געגען די צו־הויכע קאמונאלע שטײערען.

מיט א לענגערער רעדע איז ארויסגעטרעטען דער דעפ. ד"ר שימעל, וועלכער האט ממש גע־וויינט מיט ביטערע טרעהרען איבער דער שווערער לאגע פון די ווירטסלייט, בעזונדערס אין די אינ־דוסטריע-צענטרען פון פוילען, וואו די ארבײטס־לאזיגקײט איז גרויס און די ווירטסלייט קאנען דעריבער נישט אײנמאהנען דאס דירה-געלד און אויך נישט עקסמיטירען נעבעך...

ווײטער האט דער רעדנער זיך שטארק בע־קלאגט דערויף, וואס די שטײער-מאכט מאהנט בײ די ווירטסלייט שטײערען אויך פון די יעניגע דירה־געלד-סומעס, וואס קאנען צוליב'ן מאראטאריום נישט אײנקאסירט ווערען.

צום סוף האט דעפ. שימעל געשטעלט א פאר שלאג ווענען ווענדען זיך צו דער רעגירונג, אז אין פאל, ווען א ווירט מאכט פון א גרויסער דירה עטליכע קלײנע, זאלען די נײ־געשאפענע דירות ארויסגענומען ווערען פון אונטערן געזעץ וועגען לאקאטארען-שוץ. בײ די היינטיגע בעדינ־גונגען — האט דער רעדנער ערקלערט — לוינט די ווירטסלייט נישט צו פערוואנדלען די גרויסע, לעדיגע דירות אויף קלײנע, וואס זענען אזוי נוי־טיג דער ארימער בעפעלקערונג.

דער דאזיגער פארשלאג איז אנגענומען גע־ווארען אין צוזאמען מיט א רייה רעזאלוציעס ווע־גען די שטײערן וועט ער פארגעשטעלט ווערען אין די נאהנטסטע טעג דער רעגירונג.

געשלאסען דער יודיש-אמעריקאנער קאנגרעס

פארזיצער איז סטיפען ווייז

ניו־יארק, 19 (יט"א טעלעגראפיש) ס'האט זיך געשלאסען דער יודיש־אמעריקאנער קאנגרעס. אלס פרעזידענט איז אויסגעוועהלט גע־ווארען סטיפען ווייז. ס'איז אנגענומען געווארען א רעזאלוציע, פארטצוזעצען און צו פערשטארקען דעם באיקאט געגען היטלער־דײטשלאנד. אין בע־ריכט ווערט געזאגט, אז צוליב דעם יודישען באיקאט האט זיך דער דײטשער אימפארט קײן אמעריקא פערקלענערט אויף 25 פראצענט.

באנקעט פאר'ן דזשאינט-דירעקטאר בערנארד קאהן

ווארשא, 19 (יט"א טעלעפאניש) נעכטען איז פארגעקומען א באנקעט פאר'ן „דזשאינט"־דירעקטאר ד"ר בערנארד קאהן, וואס איז ארגאניזירט געווארען (פון „טאז" און „צענטאס" רעדעס האבען געהאלטען פראפ. שאר, ד"ר גרשון לעווין, ד"ר שיפער, ד"ר גאטליב און שניאורזאן.

היטלעריסטישע אגיטאציע אין בעלגיען

בריסעל, (יט"א) די בעלגישע רעגירונג איז לעצטענס געווארען אויפמערקזאם אויף דער אינ־טענסיווער היטלעריסטישער אגיטאציע אין די גע־ביטען אייפען און מאלמעדי, וועלכע בעלגיען האט עראבערט פון דײטשלאנד אין דער וועלט־מלחמה.

בעזונדערס האט זיך די אגיטאציע פערשטארקט זייט דער אפשטימונג אין סאאר־געביט. כמעט די גאנצע יוגענד אין די געביטען אייפען און מאל־מעדי איז ארגאניזירט אין היטלעריסטישע פער־איינען. זעהר אפט ווערען געמאכט אויספלוגען קײן דײטשלאנד און דײטשע אינסטרוקטארען בעזוכען די בעלגישע יוגענד־גרופען.

לעצטענס זענען די אנגעפיהרט געווארען רעוויז־יעס, וועלכע האבען געבראכט פיל בעלאסטענדע מאטעריאלען. אייך אנפיהרער פון די היטלעריסטען איז ארעסטירט געווארען.

מאביליזאציע פון דעפוטאטען איז סיים

קאנסטיטוציע וועט בעטראכט ווערען קומענדיגען דינסטאג

ווארשא, 19 (טעלעפאניש) אויף היינט האבען אלע סיים־קלובען מאבי־ליזירט אלע זייערע דעפוטאטען. די דעפוטאטען פון ב. ב. האבען בעקומען אנ'אויפטהאג, אז זיי זאלען פון 20 ד. ח. ביז נאך די סיים־זיצונגען נישט ארויספאהרען פון ווארשא. היינט וועלען פארקומען בעראטונגען פון די קלובען וועגען זייער טאקטיק אין די נאהענטסטע טעג און בעזונדערס ביי דער קאנסטיטוציע־פראגע.

אין די פאליטישע קרייזען האלט מען, אז סיים־זיצונגען וועלען פארקומען מיטוואך, דאנער־שטאג און פרייטאג. קומענדיגען דינסטאג וועט וואהרשיינליך פארקומען די לעצטע זיצונג פון סיים אויף וועלכער ס'וועלען וואהרשיינליך בעטראכט ווערען די אויסבעסערונגען פון סענאט צום קאנ־סטיטוציע־פראיעקט.

ס'ווערט אויך בעשטעטיגט די השערה, אז אין חודש מאי וועט צונויפגערופען ווערען אנ' אויסערגעוועהנליכע סעסיע פון סיים און די וואהלען צום ניעם סיים וועלען פארקומען שוין אין הערבסט לויט דער נייער וואהל־ארדינאציע.

אויערען, נאז און האלז קליניק
מיט בעטען פון Dr. Z. Rakowski
פיעטריקאווער 67, טעל. 127-81
נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צווי־אפעראציע א. ז. וו.) ווי אויך אמבולא־טארישעס פון 9-2 און פון 4-8 אוונט.

מודע. ברוך-קראנקע!
ליידענדע אויף פערשידענע רופטורען, פערקרימונגען פון רוקען-ביין, פיס און הויקערס!

א הילף און א רפואה!
ביי ווינקעל, נופעל, בויך און קיסברוכען אויך אין געפעהרליכסטען צושטאנד ביי מענער, פרויען און קינדער. ספעציעלע הילף ביי פרויען, מוטערברוך, מאגען און נירען-ברוך!
ברוך=ליידענדע! איהר קענט געזונד ווערן אהן בלוטיגע אפעראציעס און געפאהר! פערנאכלעסיגט נישט און ראטעוועט אייער געזונד כל-זמן ס'איז נאך צייט, ווייל דער ברוך ווערט גרויס ווי א מענשען-קאפ, די קישקעס ווערען פערדרעהט און מ'קען בראנדיג ווערען. דורך מיין מעטאדע ערפונדענע ספעציעלע גומי=הייל-באנדאזשען, וועלכע העלפען צו די גרעס־טע פערנאכלעסיגטע געפעהרליכע ברוכען און בעזייטיגען ראדיקאל מיט גאראנטיע. מיין ספעציאליטעט איז אויך: הייל-אפא־ראטען און גארסעטען נאך דעם סיסטעם פון פראפעסאר ד"ר האפפא, ד"ר העססינג און קאללאט. געגען אלערליי פערקריפלונגען, פערקרימטע פלייצעס, פוס, הויקערס ווי אויך שמערצענדע פלאט-פיס. פאר אמפו=טירטע אינוואלידען אמעריקאנישע קונסט-פיס (סאלאן-ארבייט).
ביים אראפלאזען זיך פון מאגען, קישקעס און געבירט-מוטער, עמפפעהל איך ספעציעלע הייל-באנדאזשען לויט דעם סיסטעם פון פראפ. ד"ר גלענארד.
דער אמת'ער בעריהמטער אין גאנץ פוילען ספעציאליסט
פון אוניווערזיטעטס=פראפעסארען אנערקענט
Ortoped NATAN RAPAPORT
מיט 30-יעהריגער פראקטיק אין ווין, דייטשלאנד און לעמבערג, נעמט אן פון 9 פריה ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אווענד
אין לאדז, פילסודסקיעגא № 23
פערזענליכעס ערשיינען פון קראנקע ביי מיר איז אונבעדינגט נויטיג.
דאנקזאגונג.
דערמיט דאנק איך הערצליך דעם אמת'דיגען ספעציאליסט פאר ברוך-ליידענדע ה' ארטאפעד נאטאן ראפאפארט פון פילסודסקיעגא 23 פאר זיין זארגפעלטיגע בעהאנדלונג פון מיין ברוך, אויף וועלכען כ'האב געליטען איבער 30 יאהר און א דאנק זיין פערלעגטען ספעציעלען הייל-באנדאזש פיהל איך מיך געזונד און צו דער ארבייט פעהיג. איך עמפפעהל ה' נאטאן ראפאפארט אלע ברוך-ליידענדע.
מיט אכטונג
שלמה אייזענבערג, שרודמיעסקא 23.

דעם ה'
שימעק זיידלער
צו זיין אפפאהרען נאך פאלעסטינע
ווינשען א גליקליכע רייזע
געברידער ברילאנט.

אכטונג! אכטונג!
מצה-בעקער!
די פערוואלטונג פון בעקער-צעך אין לאדז פאדערט אויף די אלע, וועלכע ווילען באקען מצות אין לאדז צו קומען זיך רעגיסטרירען אין לאקאל פון צעך, פילסודסקיעגא 57, ביז דאנערשטאג אווענד צווישען 6—10 אווענד.
די נישט-רעגיסטרירטע בעקערייען וועט נישט ערלויבט זיין צו באקען.
די פערוואלטונג פון בעקער=צעך אין לאדז.
פאר דער פערוואלטונג מ. פאזנאנסקי.
645

די 1-טע און ביליגסטע קוועלע פון
רעשטען
אויף פאלטענס און אנציגער
פון די בעסטע ביליצער און טאמאשא־ווער סחורות, די מאדערנסטע מוסטערן, אין א גרויסען אויסוואהל, בעקומט מען נאר ביי
R. Szczęśliwy
לאדז, 5 נאוואמיעסקא 5
טעל. 156-09
געדענקט. פראנט 2 שטאק.
געדענקט. פראנט 2 שטאק.

לעכער
ווערען אויפגענומען
בײ ג. נארדמאז
שרודמיעסקא 8.

תלמוד תורה, ברזינר 24
מזל-טוב!
די ערוו. און פערסאנאל פון ת"ת ברזינר 23 ווינשען א הערצליכען מז"ט אונזער השוב'ן קאסירער ר' יוסף צימרין נ"י צו דער החתונה פון זיין זוהן ישראל צימרין מיט פרל. בוזי פון זגעזש.
מר זאל פיל נחת האבען פון זיינע קינדער בזכות הכל תנוקות של בית רבן בזכות עבודתו הקדושה שעבד כ"ה שנים עבודת הקודש עבור ת"ת יתן לו השי"ת שימלא שנותיו בנעמים ובבריאות טוב ושיעבור עבודת הקודש עד ביאת הגואל אמן.
די פערוואלטונג
המנהל: אלי' קראוס.
המלמדים, לעהרערס.

בעקאנטמאכונג.
מיר מאכען בעקאנט, דאס אדמו"ר הרה"ק וכו' מרן ר' בנימין שליט"א מראדאשיץ, וואס שטייט איין אויף וואלבארסקא 1, פאהרט דעם דאנערשטאג פ' צו ביינאכט אהיים קיין ראדאשיץ.
די גבאים.

Dr. Wajnberg
ספעצ. פון לונגען- און הארץ-קראנקה
וואוינט יעצט פיעטריקאווער 145.
טעל. 126-02.
עמפ אן פון 9—10 פריה, 3—5, 8—9 אוו.

Dr. med. Haltrecht
ספעציאל-ארצט פאר הויט-און בעשלעכטס קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21
נעמט אן פון 8—11 פריה און פון 1³⁰—2³⁰ מיטאג און פון 5—9 אוו. זונטאג פון 10—1 בייטאג
צלע ערט צנצליזען.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פריין פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל

פאר גארד,
ביזשוטעריע
און לאמבארד- סוויטעס
צאהלט די העכסטע פרייזען
אליזאר פיאלקא
פיעטריקאווער 7.

כעמיש=באקטעריאלאגישער
בארלאטאריום
מ. שאץ, לאדז,
יעטריקאווער 37.

גרויסע דיפּלאָמאַטישע אַקציע

אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם דייטשען בעשלוס

דייטשלאַנד וועט האָבען 2 מיליאָן זעלנער. — לאַוואַל פאָהרט קיין מאָסקווע. — די שטימונג אין פּוילען. — מיליטערישער בונד צווישען פראַנקרייך און סאָוויעטען

פּאַריז, 19 (ספּ. טעל.)

פון בערלין מעלדעט מען, אַז די נייע דייטשע אַרמעע וועט געשאַפען ווערען זעהר שנעל, כדי אָב־צוקירצען די פערלוירענע צייט. עס ווערען שוין גערו־פען אויף 2 ביז 6 מאָנאַטליכע איבונגען די יאָהר־גענג פון 1900 ביז 1906; אחוץ דעם ווערט איינ־געאָרדענט אַ סאָרט איבונגען־מאָביליזאַציע פון אַלע טעכניקער, אינזשעניערען און מעכאַניקער. וואָס זאָ־לאָן אָרגאַניזירען די מאָטאָריזירטע אָפּטיילונג פון דער אַרמעע. צום סוף וועלען גערופען ווערען כסדר יאָהרגענג אַן אַרמעע פון אַ האַלבען מיליאָן סאָל־דאַטען, וואָס וועט זיין די שטענדיגע גרייטע מי־ליטער־קראַפט פון דייטשלאַנד. אַזוי אַרום וועט בעהאַלטען וועט דייטשלאַנד פאַקטיש האָבען (צוזאַ־מען מיט די דעמאָביליזירטע) אַן אַרמעע פון נאָהנטע 2 מיליאָן סאָלדאַטען, דאָס הייסט, די שטאַרקסטע אַרמעע, וועלכע איז ווען עס איז געווען אין דער וועלט.

פּאַריז, 19 (ספּ. טעל.)

די בלומ־שטע פּראָטעסט־נאָטע, וואָס ענג־לאַנד האָט בעשלאָסען איבערגעבען דייטשלאַנד גע־גען שאַפען די נייע אַרמעע האָט אין גאַנץ פראַנק־רייך אַרויסגערופען אַ גרויסע ענטוישונג. מען האַלט איהר פאַר זעהר „איידעל", און פאַקטיש, אַנער־קענט זי דעם פאַקט, וואָס דייטשלאַנד האָט אָפּגע־טון, און זי האָט נאָר אַ פּראָטעסטנאָטע, פאַרוואָס דייטש־לאַנד האָט נישט צוגעוואַרט אַביסעל און נישט פריהער מודיע געווען. הויפּטזעכליך די ערקלערונג, אַז דער ענגלישער אויסערן־מיניסטער סיימאָן פאָרט קיין בערלין בעווייזט, אַז ענגלאַנד אַנערקענט שוין די נייע דייטשע אַרמעע און עס וועלען זיך נור אָנ־הויבען פערהאַנדלונגען וועגען אָפּמאַכען, וועלכע האָבען נישט קיין בעדייטונג.

פּאַריז, 19 (ספּ. טעל.)

דער פראַנצויזישער אַמבאַסאַדאָר אין לאָנדאָן האָלט־אָפּ אומאויפהעהרליכע קאָנפערענצען מיט'ן ענג־לישען אויסערן־מיניסטער. ס'האַנדעלט זיך וועגען דעם, אַז פאַר דעם וויזיט פון מיג. סיימאָן אין בערלין, וועט ער נאָך זיין צוערשט אין פּאַריז.

פּאַריז, 19 (ספּ. טעל.)

דער אויסערן־מיניסטער לאַוואַל האָט שבת אַרויסגעשיקט אינסטרוקציעס צו די אַמבאַסאַדאָרען אין רוים און לאָנדאָן, אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן איינפיהרען דעם אַלגעמיינעם מיליטער־דינסט אין דייטשלאַנד.

לאָנדאָן, 19 (ספּ. טעל.)

היינט איז פערלויף פון גאַנצען טאָג איז פאָר־געקומען אַן אַקטיווע דיפּלאָמאַטישע אַקציע. ס'האַנ־דעלט זיך וועגען צוויי פראַגען: איינע איז די וויזיט פון לאַוואַל אין מאָסקווע. די סאָוויעטען ווילען, אַז לאַוואַל זאָל זיין אין מאָסקווע צוזאַמען מיט'ן ענג־לישען מיניסטער אידען. פראַנקרייך וויל דאָס נישט. זי האַלט, אַז לאַוואַל דאַרף קומען קיין מאָסקווע אין מיטען חודש אַפּריל, שוין נאָך די געשפּרעכע פון ענגלאַנד אין בערלין, מאָסקווע און וואַרשאַ.

פּאַריז, 19 (ספּ. טעל.)

אויף דער היינטיגער זיצונג פון פּאַרלאַמענט האָט דעפּ. פראַנקלין בויאָן פערלאַנגט, אַז מ'זאָל עפענען אַ דיסקוסיע וועגען דער אויסלענדישער פּאָליטיק.

פּרעמיער פלאַנדען האָט נישט געענטפערט אויף דער אינטערפּעלאַציע און געזאָגט, אַז ער וועט געבען ערקלערונגען אויף דער מאָרגענדיגער זיצונג פון סענאַט.

פּאַריז, 19 (ספּ. טעל.)

די היגע צייטונגען טיילען מיט, אַז אויסערן־מיניסטער לאַוואַל וועט ווילען אין מאָסקווע 3 טעג. מעגליך, אַז צוריקוועגס פון מאָסקווע וועט לאַוואַל זיך פערהאַלטען אויף אַ טאָג אין בערלין.

קיין מאָסקווע וועט לאַוואַל פאָהרען נישט דורך וואַרשאַ, ווייל זיין בעזוך אין דער פּוילישער הויפּט־שטאָט איז נישט פאָראויסגעזעהען.

וואַרשאַ, 19 (טעלעפאָניש)

די גרויסע וועלט - פּאָליטישע געשעהענישען דורך דער שאַפונג פון אַ דייטשער אַרמעע, האָבען אויך אַרויסגערופען אַן אָפּקלאַנג אין פּוילען. די אָפּאָזיציע־צייטונגען אַלאַרמירען, אַז פּוילען דאַרף שטעהען אויף דער וואַך און זיך שיצען געגען דייטשלאַנד. די סאַנאַציע־צייטונגען שווייגען דער־ווייל און שרייבען גאָרנישט.

די פּוילישע צייטונגען מעלדען, אַז מ'שוואַך אויף. דער פּלענאַר־זיצונג פון סיים וועט געפּעגנט ווערען אַ גרויסע דיסקוסיע איבער דער פּאָליטישער לאַגע און צוזאַמענהאַנג מיט דייטשלאַנד'ס בעוואָפענען זיך.

עס ווערט אויך מיטגעטיילט, אַז זונטאָג האָט דער דייטשער מיליטערישער אַטאַשע אין פּוילען געג. שינדלער אָפּגעשטאַט אַ וויזיט ביים מאַרשאַל פּילסודסקי אין בעלוועדער.

עס ווערט אויך מיטגעטיילט וועגען אַ בעראַ־טונג פון פּרעמיער קאָזלאָווסקי מיט דעם אויסערן־מיניסטער בעק.

פּאַריז, 19 (ספּ. טעל.)

די פראַנצויזישע פּרעסע, בעזונדערס די רעכ־טע פּרעסע, שטעלט זיך אָפּ אויספיהרליך אויף דער געשאַפענער לאַגע צוליב דייטשלאַנד'ס ברעכען דעם ווערסיילער טראַקטאַט און צוליב דער פּראָטעסט־נאָטע פון ענגלאַנד געגען דעם. די רעכטע צייטונגען זעהען אין דעם אויפ'ן ענגלישען אויסערן־מיניסטער סיימאָן, וועלכער איז שוין איינגעגאַנגען אויפ'ן פאַקט פון פערגרעסערען די בעוואָפענטע קראַפט פון דייטשלאַנד, און ענגלאַנד'ס פּראָטעסט האָט נישט מעהר ווי אַ פאָרמעלען כאַראַקטער.

פראַנקרייך דאַגעגען, וועלכע פיהרט נישט קיין שום אונטערהאַנדלונגען מיט דייטשלאַנד, וועט בשום אופן נישט מסכים זיין אויף די אַלגעמיינע מיליטער־דינסט אין דייטשלאַנד. פראַנקרייך וועט איצט דורכ־פיהרען איהרע צוויי בעשלוסען:

1) דאָס בעוואָפענען זיך פון קאָפּ ביז די פיס;
2) די פולשטענדיגע איזאָלירונג פון דייטש־לאַנד.

די צייטונגען ווייזען אויך אָן אויף דעם זעהר וויכטיגען פּרט, וואָס דער אויסערן־מיניסטער לאַ־וואַל האָט שוין בעכטען — מיט'ן צוועק צו אָפּ־סעפּאַרירען די ענגלישע פּאָליטיק פון דייטשלאַנד און סאָוויעט־רוסלאַנד — קאָנפערירט מיט'ן סאָ־וויעטישע אַמבאַסאַדאָר און הערביי ענטגילטיג פעסט־געשטעלט דעם טערמין פון לאַוואַל'ס בעזוך אין מאָסקווע; דער צוועק פון דאָזיגען בעזוך איז צו שליסען אַ באַהענטען און ענגען פריינדשאַפטס־אָפּמאַך מיט אַ מיליטערישער קלויזולע; דאָס וועט זיין דער ערשטער ענטפער אויף דייטשלאַנד'ס בע־וואָפענונגען.

ערד־ציטערניש אין פראַנקרייך

פּאַריז, 19 (ספּ. טעל.)

אין דער געגענד פון טולאָן און גראַסע איז בעכטען פאָרגעקומען אַן ערדציטערניש און פיל הייזער זענען געפּלאַצט די ווענט.

קיין מענשליכע קרבנות זענען נישט געווען.

דימיסיע פון בעלגישן קאַבינעט

בריסעל, 19 (ספּ. טעל.)

דער בעלגישער קעניג לעאָפּאָלד דער דריטער האָט היינט אויפגענומען דעם פּרעמיער, וועלכער האָט איהם איבערגעגעבען די דימיסיע פון קאַבינעט.

דער קעניג האָט אויך אויפגענומען דעם מיניס־טער פולעט און די פּרעזידענטן פון ביידע פּאַר־לאַמענטען.

אַביסיניש־איטאַליענישער קאָנפליקט

אין דער פעלקער ליגע

זשענעווא, 19 (ספּ. טעל.)

דער גענעראַל - סעקרעטאַריאַט פון דער פעל־קער־ליגע האָט איבערגעשיקט צו אַלע מיטגלידער פון ראַט אַ נאָטע פון דער אַביסינישער רעגירונג וועגען איטאַליעניש - אַביסינישען קאָנפליקט.

צי וועט דער דאָלאַר נאָך פאַלן?

פּאַריז, 19 (ספּ. טעל.)

די צייטונג „לע קאַפּיטאַל" נאָטירט אַ קלאַנג פון ניו־יאָרק, אַז די אַמעריקאַנער רעגירונג וואָלט געווען גרייט צו דעוואַלוירען דעם דאָלאַר ביז 50 פּראָצענט, אויב די גרויסע מלוכות וואָלטען קאָ־נען תיכף סטאַביליזירען זייערע וואַלוטען לויט די אַלגעמיין אָנגענומענע פּאַריטעטען. מען ווייזט אויך אָן, אַז דער קריזיס פונם בעלגישען פראַנק קאָן מיטהעלפען ביים דערגרייכען אַ קורס פערשטענדי־גונג צווישען אַמעריקא און ענגלאַנד.

גרויסע אַרעסטען אין לענינגראַד

צוליב נישט אָפּהיטען די פּאַספּאָרטען־פאָרשריפטען

מאָסקווע, 19 (ספּ. טעל.)

„טאַסס"־אַגענטור טיילט מיט, אַז אין די קע־טע טעג זענען אין לענינגראַד אַרעסטירט געוואָרן 1074 פּערזאָן וועלכע זענען אָפּגעשיקט געוואָרן אין די מזרח־גובערניעס פאַר נישט אָפּהיטען דאָס געזעץ וועגען פּאַספּאָרט־סיסטעם און וואוינען אין די שטעט אָהן דער געהעריגער ערלויבניש.

ראַדיאָ־פּראָגראַם

מיטוואָך, דעם 20־טן מערץ

6.30 פריהמאָרגען־אוידיציע. 6,36 גימנאַס־טיק. 6,50 פּליטען. 7,16 ידיעות. 7,25 פּליטען. 8,00 אוידיציע פאַר שולען. 11,57 צייט־סיגנאַל. 12.03 ידיעות. 12,05 קאָנצערט. 12,50 אַ שמועס פאַר פרויען. 12,55 ידיעות פון טאָג. 1,00 פּליטען. 1,50 עקספּאָרט־ידיעות. 1,55 בערזע. 3,45 קאָנ־צערט. 4,30 פּאָרלעזונג פאַר פרויען. 4,45 פּיאַנאָ־שאַליאַפּין — פּליטען. 5,00 רעפּעראַט. 5,15 קאָנ־צערט. 5,50 „בוך און וויסען". 6,00 ליולעך. 6,15 פריהליכער סקעטש. 6,30 טעכניש פּאָסט־קעסטעל. 6,40 „דאָס קולטורעלע און אַרטיסטישע לעבען". 6,45 פּליטען. 7,15 פּליטען. 7,25 ספּאָרט־ידיעות. 7,50 אַקטועלע שמועס. 8,00 מוזיק. 8,15 ליטע־ראַרישע אוידיציע. 8,45 אָוענד־ידיעות. 9,00 שאָפּען־קאָנצערט. 9,30 פּליטען. 9,40 פּוילישע לידער. 10,00 רעקלאַמע־קאָנצערט. 10,15 טאַנץ־מוזיק. 11,00 ידיעות, קאָמוניקאַטען.

גרויסע פערלייכטערונגען פאַר דער עליה קיין ארץ־ישראל

זאָלען האָבען בעשלאָסען געוואָרען אין ענגלישען קאָלאָניען־מיניסטעריום

פון ירושלים מעלדעט מען, אַז אין דער בעציהונג פון דער ענגלישער רעגירונג צו דער יודישער עליה קיין ארץ־ישראל איז פאָרגעקומען אַ גרויסע ענדערונג צום גוטען. די ענדערונג איז פאָרגעקומען אין לאָנדאָן, אין די קרייזען פון קאָ־לאָניען־מיניסטעריום. דערמיט ערקלערט זיך, וואָס די רעגירונג האָט בעשלאָסען צו מאַכען פערלייכ־טערונגען פאַר טוריסטען, פאַר וועלכע עס וועט געגונג זיין אַ געהעריגע גאַראַנטיע פון אַ געזעל־שאַפט, און זיי וועלען שוין נישט דאַרפען איינ־לעגען 60 פונט קויציע. מען ערוואַרט אויך גע־וויסע פערלייכטערונגען פאַר קאַפּיטאַליסטען, אוי־בערהויפּט פאַר דער קאַטעגאָריע בעלי מלאכות מיט 250 פונט.

עס איז פאַרהאַן אַ מיינונג, אַז דאָס איצטיגע מאָל וועט די רעגירונג געבען די צאָהל 8500 סערטיפיקאַטען נאָר אויף דערווייל, און זי וועט אין דריי חדשים אַרום צוגעבען אַ גרעסערע צאָהל סערטיפיקאַטען, בעזונדערס פאַר לאַנדווירטשאַפט־ליכע אַרבייטער. מען ערקלערט דאָס אַלץ דערמיט, וואָס ענגלאַנד וויל ווירקליך וואָס שנעלער בעזע־צען ארץ־ישראל דורך יודען, כדי אין דעם ענט־שיידענדען מאָמענט פון קינפטיגען פעלקער־קאָנ־פליקט זאָל זי זיין זיכער מיט ארץ־ישראל.

געשלאָסען דאָס קעלנער יודישע געמיינדע־בלאַט

בערלין, 19 (יט"א טעלעגראַפיש)

דאָס קעלנער „יוד. געמיינדעבלאַט" איז אָפּ־געשטעלט געוואָרען אויף 3 וואָכען, צוליב אַן אַר־טיקעל וועגען איצטיגען רעזשים.

קינאָ־טעאַטער

„MIRAŻ"

16 (קאָנסטאַנט.) 11 ליסטאָפּאַד

היינט און פאָלגענדע טעג!

די ליבלינגען פון ג. פובליקום

Flip i Flap

אין דער פרעהליכער קאָמעדיע א. ג.

צו וואָס אַרבייטען!

ווי אויך

אַ מיטאָג 8 אַ זייגער

אין די הויפּט־ראָלען:

Marja Dressler,
Ljonel Barrymore,
Wallace Beery
i Jean Harlow.

פּרייזען פון די פּלעצער: III פּל. 54 גר. II פּל. 85 גר., I פּל. 1.09 זל. באַלקאָן 75 גר.

דער זאַל איז גוט בעהייצט.

Dr. med. P. Braun

פון פּאַריז צוריקגעקעהרט

ספּעציאַליסט פאַר הויט־ און ווענערישע קראַנקהייטען

נעהמט אָן פון 8 ביז 1 און פון 4 ביז 8 אָוענד.

Cegelniana 4, tel. 216-90.

ראַטעוועט אייער געזונד

קראַנקע אויף רופּטורען (בראָך־קראַנקהייטען)

ספּעציעלע אָרטאָפּעדישע הייל־גומי־באַנדאַזשען פון מיין מעטאָדע העלפען ראַדיקאַל אונטער גאַראַנטיע אָהן אָפּעראַציעס פון אַלע מינים בראָך־קראַנקהייטען (רופּטורען) אפילו די עלטעסטע און געפעהרליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער.

דאָס אַראָפּלאָזען זיך פון מאָגען און קישקעס בעזייטיג איך דורך פערלעגען ספּע־ציעלע אינדיווידועל צוגעפּאַסטע בויך־באַנדאַזשען. אויף אויסגעקרימטע רוקען־ביין (הויקערס) אָרטאָפּעדישע הייל־גאָרסעטען אויף ביינער־שווינדזוכט און אַלע אַנדערע פעהלערן אָרטאָ־פּעדישע הייל־אַפּאַראַטען אויף פּלאַטפוס.

ספּעציעלע איינלאַגען לויט גיפּס־מאָדעלען, אויף זשילאַקעס. — גומי־זאָקן לויט מאָס. קינסטליכע הענד און פיס

ספּעציעלער אנשטאַלט פאַר הייל־אָרטאָפּעדיע

Spec. Ortop. O. PETRYKIEWICZ אויס לעמבערג

לאָדז, פּיראַמאָוויטשאַ 9 (אַלגינסקאַ)

(פראָנט פּאַרטער), טעל. 177-09 נאָהנט פון לאָדזער פאַבריקס־באַהנהויף

בעמערקונג: דאָס ערשיינען פון די קראַנקע איז אומבעדינגט נויטיג. צאָהלרייכע דאַנקזאָגונגען און דאַנק־בריף.

(אין זגערזש אויף טלאָמאַצקאַ № 2 און № 4 אייגענע הייזער)

לאדז, 20 מערץ 1935

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז, 20 מערץ 1935

די לאדזער ענדעקעס ווילן ווערן א מוסטער פאר גאנץ פוילן

די ענדעקעס, זעהט אויס, האבן זיך אויף א אמת פארמאסטען צו מאכן פון לאדז א אויספאל־טויער פאר זייערע אנטי־יודישע פאליטיק אין גאנצן לאנד. די ענדעקישע מעהרהייט אין לאדזער שטאט־ראט זאל דאס זיין דער אוואנגארד פון דער שווארצער מחנה, דער וועג־ווייזער פאר די ענדעקעס, אין גאנץ פוילן, ווי אזוי עס זאלן פראקטיש אדורכגעפירט ווערן אין לעבן די אנטי־יודישע לאזונגען, וואס ווערן אין דער טעאריע, שוין אזוי לאנג געפרעדיגט. אין זייער יודען־פרעסערישע ארבייט זענען אייגענטליך די לאדזער ענדעקעס גארנישט מחדש, זיי בענוצן זיך מיט פערטיגע מיטלען פון היטלער־דייטשלאנד. דאגעגן אין דער אלגעמיינער פאליטיק פון דער לאדזער זעלבסטפערוואלטונג מאכן זיי זיך מיט יעדן שריט זייערן נאריש און לעכערליך.

אין דער נעכטיגער „גאזעטא ווארשאווסקא", איז פערעפענטליכט א אויפמונטערונגס און לויב־ארטיקעל לכבוד די לאדזער ענדעקעס. דאס ארטיקעל צייכנט זיך אויס מיט אזא אונפערשעמטן ציניזם, אז ס'איז כדאי צו געבן א גרעסערן אויסצוג דערפון.

די יודען־פרעסערישע צייטונג שרייבט: „דאס פעריודישטע לאדז, וואס איז ביז איצט בעטראכט געווארן אלס סימבאל פון פלוטאקראטיע, ציהט אויף זיך, וואס א מאל אליץ מעהר, די אויפמערקזאמקייט פון דער פוילישער געזעלשאפט דורך איהר נאציאנאלער האלטונג און אהר פאליטישע ארויסטרעטונגען, וואס מאכן פון איהר א פאקטאר אין דער נאציאנאלער בעוועגונג און נאציאנאלער פאליטיק אין גאנצן לאנד.

לאדז האט די ערשטע בעוויזען, אז די גאנצע פוילישע געזעלשאפט, נישט אויסשליסענדיג די ארבייטער־מאסען וועלכע זענען כלומרשט די נאטירליכע קאדרעס פון די אנהענגער פון מארקסיזם, קען זיך קאנצענטרירען אין נאציאנאלן לאגער. אין דער דאזיגער שטאט, אין וועלכער עס זענען פאראן 35 פראצענט יודען און 10 פראצענט דייטשען, איז דורך דעם נאציאנאלן לאגער דערגרייכט געווארן — אהן גינסטיגער וואהל־„טעכניק" — א אבסאלוטע מעהרהייט בעת די וואהלען. דאס בעווייזט אז אויף דער נאציאנאלער ליסטע האבן געשטימט כמעט הונדערט פראצענט פון דער פוילישער בעפעלקערונג.

לאדז האט די ערשטע אנגעהויבן אדורכצופיהרען אין דער פראקטיק דעם נארמאלן פראגראם פון איבעררייסען מיט'ן עטאטיזם, פערקלענערן די שטייערן, רעדוצירען די בודזשעטן, פערשטעהט זיך, אז פערווירקליכען אזא פאליטיק אין דער פולער מאס, איז מעגליך נאר אין משך פון א לאנגער צייט, און ביי דעם פאקטישען בעזיצען די מאכט. אבער אויף די געביטען, אויף וועלכע עס האט א דעה, נישט נאר דער מאגיסטראט, נאר אויך דער שטאט־ראט, האט מען די דאזיגע פאליטיק פולשטענדיג פערווירקליכט. מען האט איבערגעריסען מיט דעם סיסטעם פון טיילען אויף לינקס און אויף רעכטס גרויסע סובסידיעס, דערונטער האט מען אויך צוריקגעצויגען די גרויסע סובסידיע פאר דער ווישעכניצא, געבענדיג דערמיט א אויסדרוק דער נאציאנאלער אנשויאונג אויף דער בילדונג פון קאדרעס אינטעליגענטען, אין הסכם מיט דער לאזונג: „ווענינ אבער גוט". מ'האט בעגרעניצט די פינאנציעלע אונטערשטיצונג דורך דער שטאט פערשידענע „געזעלשאפטליכע" אימפרעזעס פון צווייפעלהאפטען ווערט, ווי למשל, די וואוינונגס־קאלאניע פון מאגיסטראט, אין וועלכער עס וואוינען הויפטזעכליך פערמעגליכע מענשען, מען האט פערקלענערט די פענסיעס פון די בעאמטע בעזונדערס פון די העכערע, און צווישען אנדערער האט מען סקאסירט די גראטיפיקאציעס וואס זיי פלעגען בעקומען. מען האט רעווידירט די בעשלוסען וועגען עמעריטורען, וואס זענען נישט ריכטיג ערטיילט געווארן. מען האט סקאסירט פערשידענע עטאטיסטישע אונטערנעהמונגען (די שטאטישע מעכאנישע ווארשטאטען), מען האט פערקלענערט די שטעטישע שטייערן אויף 50 פראצענט, דערווייל נאר פון איין קאטעגאריע שטייער־צאהלער, ריין פוילישע, און נעמליך, די אייגענטימער פון קליינע הייזער אויף די פארשטעט, און אזוי ווייטער.

און צום סוף האט לאדז די ערשטע אדורכגעפיהרט אין פראקטיק די אנטי־יודישע פאליטיק. מען האט איינגעפיהרט דעם פרינציפ אז קיין שום יודישע אינסטיטוציע אדער אזא, וואס איז ארומגענומען מיטן יודישען גייסט, קען נישט בעקומען קיין סובסידיעס, פון די שטייער־הכנסות, אז עפענטליכע אינסטיטוציעס קענען נישט צו טון א האנט צו געבן עקזיסטענץ־מעגליכקייטען פאר יודען אין פוילען, דורך ערטיילען יודישע פירמען בעשטעלונגען, אז מען קען נישט יודישע ארטיסטען בעטראכטן פאר מיטבעטייליגטע אין שאפען די פוילישע קולטור (דאס נישט געבען קיין סובסידיעס דעם פעריודישטען טעאטער, און לעצטענס דורך פעסטשטעלען דעם פרינציפ, אז די שטעטישע ארטיסטישע פרייזען קענען אנערקענט ווערן נאר פאר ליטעראטען און פלאסטיקער ריין פוילישע). און צום סוף, איז זי לעצטענס צוגעטראטען צו פערווירקליכען דעם פרינציפ אז א יודישקען נישט זיין קיין בעאמטער, נישט קיין נידריגער פונקציאנאר, נישט אפילו א לוויזער מיטאר־בייטער (אדוואקאט, דאקטאר) אין א עפענטליכע אינסטיטוציע.

א דאנק די אויבען אויסגערעכנטע פאקטען, האט לאדז איינגענומען א וועג אויף וועלכען דער „נאציאנאלער לאגער" אין גאנצען לאנד דארף געהן און וועט געהן".

עס איז נאר א פראגע צי די טעטיגקייט פון די לאדזער ענדעקעס וועט נישט, ביים בעוואוסטזיניגען טייל פון פוילישען פאלק, ארויסרופען א פערקעהרטען עפעקט, ווי זיי וואלטען זיך געוואונשען. די ווירטשאפט וואס עס פיהרט די איצטיגע ענדעקישע מעהרהייט אין שטאט־ראט איז מסוגל ביי געזונדע נארמאלע מענשען ארויסצורופען נאר א געפיהל פון שרעק און עקעל.

ליטווינאוו'ס בעמיהונגען

וועגען א פעסטען שלום אויפ'ן ווייטען מזרח

אין שייכות מיט דעם פאראפירען דעם אפמאך וועגען פערקויפען די מזרח־כינעזישע באהן, האט דער סאוויעטישער אויסערן־קאמיסאר ליטווינאוו ערטיילט א אינטערוויאו פאר יאפאנישע זשורנאליסטען פאר וועלכע ער האט ערקלערט, אז דאס פערקויפען די מזרח־כינעזישע באהן צו יאפאן וועט אין א בעזונדערער מאס גורם זיין צו א ענטשפאנונג פון דער אנגעשטרענגטער לאגע אויפן ווייטען מזרח.

אבער ווי בעוואוסט איז מיטן פערקויפען די דאזיגע באהן ווייט נאך נישט אויסגעשעפט דער גאנצער ברען שטאף וואס האט שטענדיג געדראהט אויפצורייסען און ארויסצורופען די סכנה פון ערנסטע פערוויקלונגען.

בכלל האט מען אין דער לעצטער צייט געקענט פעסטשטעלען א זעהר כאראקטעריסטישע אייגענשאפט פון דער פאליטיק פון ראטען־פערבאנד אויפן ווייטען מזרח. אין דער פאליטישער ליניע האט זי ארויסגעוויזען א גרויסע צוריקגעהאלטנקייט. אין דער קריגס־ליניע להיפוך — איז פארגעקומען א סיסטעמאטישע פערשטארקונג פון איהרע פאזיציעס. לויט ווי עס טיילט מיט די גוט אינפארמירטע „נויע ציריכער צייטונג" איז מצד מאסקווע אנגעווענדט געווארן פערשידענע פאליטישע מיטלען, בכדי אויסצומיידען א קאנפליקט און נישט צו געבן די יאפאנער קיין ערנסטע סיבות צו דיפלאמאטישע פערוויקלונגען, די קאמוניסטישע אגיטאטארען, וואס זענען געשיקט געווארן פון מאסקווע קיין קארעא און מאנדזשוריען זענען צוריקגערופען געווארן, אבער גלייכצייטיג איז פארגעקומען א פלאנמעסיגע קאנצענטראציע פון סאוויעטישע מיליטערישע כוחות אויף דער מאנדזשורישער גרעניץ.

ווען די יאפאנער וואלטען בעשלאסען נאך מיט צוויי אדער דריי יאהר צוריק אז זיי מוזען פיהרען א מלחמה מיט ראטענפערבאנד וואלטען זיי דאן זיכער נישט אנגעטראפען אויף אזא ארגאניזירטען ווידערשטאנד ווי איצט. אין משך פון די לעצטע דריי יאהר האט ראטענפערבאנד נישט נאר פערשטארקט איהר מיליטערישע פערטיידיגונג, נאר זי האט אויך געשאפען אויפן ווייטען מזרח א אינדוסטריע און בעוויזען איבערצוווארפען אין יענע ווייטע מקומות בעדייטענדע קריגס־טעכנישע מיטלען.

די זעלבע שווייצארישע צייטונג פערזיכערט אויך אז אין וולאדיוואסטאקער ראיאן ביז צו סאכאלין איז קאנצענטרירט אנ'ארמעע פון 320 טויזענט מאן, די רויטע ארמעי אין וולאדיוואסטאק, בלאגאוועשטשענסק און טשיטא איז פערזעהן מיט א גרויסער צאהל טאנקס פון די פערשידענסטע סיסטעמען, אין בלאגאוועשטשענסק אליין געפינען זיך איבער 200 טאנקס.

אויף דער גרעניץ פון דער אינערליכער מאנגאליע זענען קאנצענטרירט רייטער־אפטיילונגען פון איינגעבוירענע וואס געפינען זיך אונטער דער אויפזיכט פון סאוויעטישע אינסטרוקטארען. א חוץ דעם איז אין מאסקווע אויסגעארבייט געווארן א פראיעקט פון פערשידענע באהן־ליניעס וואס אז זיי וועלען אויסגעבויט ווערן וועלען זיי זעהר פערלייכטערען דאס איבערווארפען מיליטער אין א קורצער צייט פון אלע עקען רוסלאנד אויפן ווייטען מזרח.

צו דעם קומט נאך צו א ברייטע קאנצענטראציע פון סאוויעטישען לופט־פלאט אין די ראיאנען פון וולאדיוואסטאק ניקאלסק, — אוסוריסק, קאבאראווסק, בלאגאוועשטשענסק, און טשיטא, ווי אויך אין ראיאן פון דער מאנגאלישער הויפטשטאט אורגי.

עס איז פערשטענדליך אז אויך יאפאן איז דערווייל נישט געשלאפען. זי האט אויך קאנצענטרירט איהרע בעוואפענטע כוחות אויפן ווייטען מזרח.

„צווישען ראטען־פערבאנד און יאפאן איז קיין מלחמה נישט געוועזן" — האט ערקלערט ליטווינאוו און דעריבער האט ער אפגעווארפען דעם פארשלאג וועגען „דעמיליטאריזאציע„. אבער דאס איז נאר געווען א פארמעלער אפזאג, ווייל ליטווינאוו אליין האט באלד פארגעלעגט אין א רוהיגער און נארמאלער אט מאספער צו בעטראכטען די פראגע וועגען אוועקנעהמען א געוויסען טייל פון מיליטער־ און לופט־פלאט פון די גרעניץ־קרייזען", דערמיט האט ליטווינאוו אונטערשטראכען אז אויף דער דאזיגער גרעניץ איז קאנצענטרירט מיליטער מעהר, ווי דאס איז נויטיג אין נארמאלע בעדינגונגען.

עס האנדעלט זיך אבער הויפטזעכליך אויך אין דעם, אז עס זאל פערווירקליכט ווערן דער צווייטער טייל פון ליטווינאווס ערקלערונג, אז „צווישען ראטענפערבאנד און יאפאן וועט קיין מלחמה נישט זיין." דערצו איז נויטיג לויט ליטווינאווס מיינונג, צו בעניידען די אונטערהאנדלונגען וועגען א סאוויעטיש—יאפאנישען נישט־אגרעסיע פאקט, וואס יאפאן האט בשעתו אפגעזאגט אונטערצושרייבען.

אויף דעם פארשלאג מצד ראטען־פערבאנד אנצוהויבען אונטערהאנדלונגען וועגען שליסען א נישט אגרעסיע אפמאך, איז מצד יאפאן געקומען א תשובה אז מען קאן נישט רעדען וועגען אזא אפמאך אזוי לאנג ווי עס וועלען נישט קלאר ווערען די בעציהונגען צווישען ראטענפערבאנד און מאנדזשוקא. די יאפאנישע רעגירונג איז אין דער מיינונג אז אויב ראטענפערבאנד האט אויפריכטיג בדעה צו דערפיהרען צו א ענטשפאנונג פון דער אנגעשטרענגטער פאליטישער אטמאספער אויפן ווייטען מזרח, דארף זי קודם כל אפיציעל אנערקענען מאנדזשוקא. מאנקענונג פון מאנדזשוקא בעדייטענד וויכטיגער ווי דזשוקא, לויט דער יאפאנישער מיינונג איז די אנער דער נישט־אגרעסיע אפמאך.

אזוי ארום הערשט צווישען דעם סאוויעטישען און יאפאנישען שטאנדפונקט, וועגען אופן פון איינשטעלען אויפן ווייטען מזרח א פעסטען שלום, א מיינונגס־פערשידענהייט, וואס איז דורך דעם פערקויפען די מזרח־כינעזישע באהן נישט בעזייטיגט געווארן, די דאזיגע חלוקי־דעות קען מען פארמולירען אויף פאלגענדען אופן: די יאפאנער זאגען — פריהער אנערקענען מאנדזשוקא, דערנאך דער נישט־אגרעסיע פאקט, ראטען־פערבאנד להיפוך, לעגט פאר: פריהער שליסען א נישט־אגרעסיע פאקט און דאן וועט מען רעדען וועגען אנערקענען מאנדזשוקא.

פאר יאפאן איז די אנערקענונג פון מאנדזשוקא זעהר א וויכטיגער פונקט. איז זי דאך צוליב דער נישט אנערקענונג ארויסגעטרעטען פון דער פעלקער־ליגע, עס איז דעריבער שווער צו גלויבען אז די יאפאנישע דיפלאמאטיע זאל אין דער הינזיכט געהן אויף גרויסע הנחות.

פאליטיק איז אבער — א זאך פון קאמפראמיסען. עס איז גאנץ מעגליך אז נאכדעם ווי דער קאנפליקט צוליב דער מזרח־כינעזישער באהן איז ערלעדיגט געווארן וועלען ביידע צדדים איינגעהן אויף געגנזייטיגע הנחות און עס וועלען ערלעדיגט ווערן די דריי נישט ווענינער ,וויכטיגע פראגען וואס זענען דערווייל געבליבען אפען: וועגען דער דעמיליטאריזאציע פון די גרעניץ־געביטען, וועגען אנערקענען מאנדזשוקא און וועגען אונטערשרייבען א נישט־אגרעסיע אפמאך.

פון דער ערלעדיגונג פון די דאזיגע דריי פראגען איז אפהענגיג צי עס וועט געלונגען איינצושטעלען אויפן ווייטען מזרח א פעסטען שלום.

די פראנצויזישע פרעסע

וועגען די צוויי יאהר מיליטער־דינסט

די לינקע פרעסע איז געגען. — די סאציאליסטען הויבן אן א שארפע קאמפאניע

דאס געזעץ פון פערלענגערטען מיליטער דינסט אין דהך, און די גאנצע פרעסע ווידמעט דעם פראבלעם גרויסע ארטיקלען. די סאציאליסטען טרעטען שארף ארויס געגען דעם געזעץ. און דער עלטסטער לויט די יאהרען פון די סאציאליסטישע פארלאמענטאריער בראק איז געטרעטן ארויס מיט א גרויס ארטיקעל אין „פאפולער" אין וועלכען ער זאגט, אז לעאן בלומס רעדע איז א אקט אין קאמף פאר דעם פרידען:

מיט מיינע אלטע כוחות — שרייבט דער אלטער סאציאליסט — האב איך מיט מיינע חברים געגעבען א שבועה ווייטער אמאל אנהויבן די אמאליגע קאמפאניע (פון פאר דעם קריג) כדי פערשפארען פאר די לעבעדיגע דעם גורל וועלכען אזוי פיל טויטע דערמאנען דאס לאנד, דאס מאמענט לאנד, וואס ארבייט, וואס מאטערט זיך, וואס העהט ווי די אמאליגע קאמבאטאנטען בעטען, אז מען זאל נישט מאכן צוזישט זייערע ליידען, מען וועט נישט דערלאזען אז דאס לאנד זאל נישט קענען דורך די געשרייען פון א צושראקענער מעהרהייט פון א זיך ענדיגענדען פארלאמענט, העהרען זייך אמתען ווילען, וועלכער איז געקומען צום אויסדרוק אין לעאן בלומס רעדע.

די „רעפובליק" שרייבט:

דעם אייביגען וואונש, וועלכען מען קען איצט פארמולירען אז, אז די מאס־מיטלען וועלכע זענען איצט אנגענומען געווארן זאלען טאקע זיין פראווויזאריש, און זיי זאלען אונז נישט ארייבשלעפען אין א גיהנום געיעג, וואס מען שלום עס קען באלד זיין א קריג.

דער קאמוניסטישער פיהרער וואיאן קוטיריע שרייבט אין „הומאניטע" אז די אלע מענשען פון רעכטס זאלען אליין געהען דינען:

די פאשיסטען פאדערען 2 יאהר. זיי ווילען, זאגען זיי, געפינען 120 טויזענד מאן מעהר, כדי צו קענען אויספילען די ליידיגע יאהרען? ביטע זעהר! — זיי קענען טאקע געפינען צווישען די קאמלא דע רוא די נאציאנאלע וואלאנטערען, די קרוא דע פע „זשענעס פאטריאט", „סאלידאריטע פראנסעז", פראנסיסטען, פוקריס־פראנט פון דאר זשעריעס — דיזניטיגע 120 טויזענד מענשען אין פראנקרייך סיי צווישען די יונגע, סיי צווישען די געוו. קאמבאטאנטען, אפיצירען און אונטער־אפיצירען פון רעזערוו.

היות זייער פאטריאטיזם איז אזוי גרויס, זאלען זיי זיך אנגאזשירען!

און כדי איבערוואַרטען ביז 1939, זאלען זיי זיך ווידער אנגאזשירען אבער זאלען זיי לאזען צורוה די ארבייטער.

אבער דאס זענען בלויז ווערטער און פראטעסטען, דאס געזעץ איז דורך אין א צווייטע און ווייטערע פראגע האט געשטעלט דער געוועזענער מיניסטער פאל רענא: — די פראפעסיאנעלע ארמעע פון ספעציאליסטען! — דארט אויף די פארטייען פון מזרח־פראנקרייך דארף מען האבען זעלבער, וועלכע זאלען זיך קענען בעגעהען מיט דעם מאדערנעם מיליטערישען קריגס מאטעריאל. א יודישער גענעראל מייער, א בעקאנטער פאכמאן אין די הויכע קריגס־קרייזען, איז אויך ביי דער עלטער מיינונג. דער „פטי בלע" האלט אז:

געווען זענען די ראדיקאלען. אפשר נישט אזוי אין דער פארם, ווי זיי דריקען אויס זייער מיינונג, וואס די זאגען אז דאס ביז איצטיגע יעהרליכע מיליטער דינסט איז נישט ווי געהעריג אויסגענוצט געווארן.

עס איז אבסאלוט זיכער, אז דאס מיליטער דינסט פון איין יאהר וואלט געקענט ארגאניזירט ווערן צוזאמען מיט א שטארקער און פערמאגענטער ארמעע פון קאדרען און ספעציאליסטען.

* * *

מיר קומען נאך צוריק צום „פאפולער" וואו דער גענעראל־סעקרעטאר פאל פאר יויל, אז מען זאל נאציאנאליזירען די פאבריקאציע פון געוועהר.

גוט מיר ווילען זוכען די בעסטע מיטלען צו גאראנטירען די אומאבהענגיגקייט פון'ם לאנד און צו קאנסאלידירען דעם פרידען, אבער מיט איין בעדינג, אז די, וועלכע לעבען פון דעם צוגרייטען דעם קריג און פון'ם קריג אליין זאלען ווערען אויסגעשלאסען פון די דעבאטען.

ווען עס וואלט געווען א גערעכטיגקייט וואלט דאך דאס רוב פון די געוועהר־פאבריקאנטען שוין לאנג געווען דערשאסען פאר הפסקען פעראט.

מיר פערלאנגען גארנישט אזוי פיל.

מיר ווילען בלויז איינס, אז די פריוואטע פאבריקאציע און דער פריוואטער האנדעל מיט וואפען זאלען ווערען פערבאטען.

* * *

די גאנצע פרעסע אין אלגעמיין איז פאר די (ווייטער זעה 10־טע זייט)

כינעזישער בית-עולם

(פון אַ רייזע)

פון ב. צ. גאָלדבערג

...מאָדנע מענטשן די כינעזער: זיי לעבן אַליין פאַר זיך און שטאַרבן פאַר זיך. אפילו נאָכ'ן טויט קאָנען זיי זיך נישט צונויפקומען און האַלטן באַזונדער.

אין דער גאַנצער וועלט איז אָנגענומען, אַז ווי אזוי אַ מענטש זאָל נישט אַרומגייען אַ לעבעדיגער, וואָס ער איז אַ טויטער אַליין אַ טויטער נישט ליגען. מען וואַרט איהם שוין אויסקלייבן לעבען אַנדערע טויטע.

אין יעדען פאָלק האָט דעריבער אַ בית-עולם, אַנשטאָט פאַר אַלע טויטע פון אַ געוויסען קרייז מענשען, וואָס עס זאָל זיי נישט צוזאַמענפירען: געגענט, גלויבען, פריינדשאַפט, צי פאַך.

נאָר אין כינעזיש פאָלק האָט נישט קיין בית-עולם. בשעת אַזוינס אין די געגענדען, וואו איך בין אויסגעווען, און נישטאָ, גיט מען מיר איבער, אַבסאָלוטנאָ אין כינע אויך נישט.

— וואָס איז דער מעהר? די כינעזער שטאַרבען נישט? צי מען באַגראָבט נישט בײַ זיי די טויטע?

— כינעזער שטאַרבען און מען באַגראָבט זיי, נאָר אייבציגווייז און באַזונדער. וואו איינער שטאַרבט, דאָרטען באַגראָבט מען איהם. און כינעזער שטאַרבען אין די בעטען, אין די אייגענע הייזער, אין די אייגענע הויפען. באַגראָבט מען זיי אין דער אייגענער ערד. אין אייגענעם פעלד פון דער אייגענער פאַמיליע.

וואָלט נאָך דאָס אַליין נישט אויסגעמאַכט: ווײַבאַלד אַ כינעזישע פאַמיליע בעשטעהט אָהן עיך־הרע פון אַ הייפשער צאָל מענשען, קאָנען זיי זיך האָבען אַן אייגענעם משפחה בית-עולם, אַ באַזונדער שטיקעל ערד פון פאַמיליע-ערד-אייגענטום פאַר די טויטע פון דער פאַמיליע.

איז אָבער נישט אַזוי די מעשה. עס איז נישטאָ קיין באַזונדער אָרט פאַר טויטע אפילו פון דער אייגענער פאַמיליע — אפילו אַזוי ווייט געהט עס נישט. די קברים ליגען צעוויט איבער די פעלדער פון דער משפחה, דאָ אַ קבר, דאָרטען אַ קבר. נישטאָ אַ פעלד, וואָס זאָל נישט האָבען אַ קבר, צי עטליכע קברים.

דאָס הייסט, ווען איהר ווייסט נישט, וואָלט איך אין לעבען נישט איינגעפאַלען, אַז דאָס זענען קברים. קיין שום אויפשריפט, אָדער צייכען איז אויף דעם נישט פאַראַן. אַלץ וואָס איהר זעהט, איז אַ קליין, רונד בערגעלע ערד אין פעלד.

פון דער הויך, פון אַעראָפלאַן אַראָפ, קוקט די כינעזישע ערד אויס ווי זי וואָלט געווען בעשאָטען מיט פרישטשעס, מיט קרעץ אַזוינע; נישטאָ אַ ווינקעלע, וואו עס זאָל זיך נישט וואַרפען אין די אויגען אַ געשוויר'על.

פון דער באַהן אַרויס, צי פון פענסטער פון אויטאָמאָביל, זעהען די דאָזיגע בערגלעך אויס, אײַבערהויפט פון דער ווייטענס, ווי גאַרבען אַרומגעבונדענע אין אָסיען.

ווען איהר שטעהט אויפ'ן פעלד, קוקט עס אויס, ווי אימיצער וואָלט גענומען אַ פעלד ערד און צעקרייזט און צעבײַלט, זענען אויף דעם אויפגעלאָפען קייקעלעך.

יעדעס קייקעלע, יעדעס בערגעלע איז נישט בעאַקערט. ס'איז נאָר פערוואַקסען מיט גראָז. איהר זעהט, אַלזאָ, אַ גרויס, ברייט פעלד, וואָס ליגט פאַר אייערע אויגען שוהן צעאַקערט, אָבער דאָ און דאָרט שטעקען פון דעם אַרויס, ווי אינזלען פון וואַסער, נישט-צעאַקערטע בערגלעך — די קברים פון דער פאַמיליע. און פאַרהאַן געגענטען, וואָס אַט די נישט געאַקערטע ערטער פערנעמען באַלד אַ דריטעל פון דעם באָדען, וואָס לאָזט זיך פעראַקערען.

אָט אַזוי רייסען דאָס די טויטע פון די לעבעדיגע דעם ביסען ברויט פון מויל.

ווען די בערגלעך זענען איין פעלד פון פאַרשע, וואו עס וואַקסט היי, אין דער שאָדען, פערשטעהט זיך, נישט גרויס, אָבער דעם קרעדיט מוז מען געבען דעם כינעזער: ער געהט דאָ נישט זוכען קיין תכלית: איהר טרעפט פונקט אַזוי פיל קברים אין די צעאַקערטע פעלדער, ווי אין די פעלדער היי.

ער איז סתם נישט איבערקלייבעריש, וואו ער לייגט אַוועק זײַן בר־מנן; איך האָב געזעהען קבר'קעלעך עיד און ערעלטען מיטען פעלד, ביים זײַט פעלד, היינטערן פלויט פון פעלד, ביים ברעג פון אַ גראָבען, האַרט איבער אַ לוזשע און אויף אַ האַרטען, זאַמדיגען פלאַץ, לעבען עק־שטאָט, וואָס האָט זיך גילער געמאָסט פאַר אַ מאַרק — דאָרטען איז טאַקע אַ מאַרק, און אַ פרייער פלאַץ צווישען די בערגלעך.

— וואָלט דאָך געווען שכל'דיגער, ווען מען נעמט איטליך פעלד און מען שניידט פון דעם אַראָפ אַ פאָלע פאַר די טויטע?

— עס וואָלט אויך געווען שכל'דיגער, ווען מען בעגט און מען מאַכט בכלל אַ שטיקעלע טאָלק אין כינע, ווען מען פערשניידט זיי אַלעמען אין פאָלע און מען מאַכט זיי פאַר איין פאָלק.

עס איז אָבער אַ פערפאַלענע זאַך: טשינקי-פינקי וויל נישט, און איהר קאָנט דרעהען טשינקי-פינקי'ן וואָדהין איהר ווילט און ווי איהר ווילט, ער וועט בלייבען ביי דאָס זײַניגע.

— ווי אַזוי חיים דער כינעזער, וואו עס ליגט דער זיידע און וואו די באָבע, און וואו זיי מוזמע ליבג טשאַנג?

— זיי, וואָס ער דאַרף, געדענקט ער, און זיי, וואָס ער דאַרף נישט, אַרט איהם נישט. אַ טויטער איז עס, דאַרף מען איהם נישט טשעפען. טויטע האָבען אַ מיאוס'ע טבע — זיי בייסען זיך. כינעזער האָבען גרויס דרך-ארץ פאַר טויטע.

איהר וואָלט געדאַרפט זעהען אַ כינעזישע לויה — ס'איז נישט קיין-לויה, נאָר אַ קאַרנאַוואַל איז עס, אַ קרוינג, אַ פאַראַד.

עס געהען אַלערליי פרייסטער און כשוף-מאַכער און אַן אָרקעסטער מוזיק, און דער טויטער-קאַסטען ליגט אין אַ וואָגען, וואוהין עס קאָן אַריין אַ משפחה — אַלץ משפחה — און דער וואָגען איז אויסגעפאַרבט אין אַלערליי קאָלירען און בעהאַנגען מיט אַלערליי פאַפירלעך און בלומען, און נישט קיין פערד פיהרען איהם, נאָר מענשען, אפשר אַ דרייסיג מענשען טראָגען איהם אויף די פלייצעס.

צו לעבען אין כינע איז זעהר שווער און ביטער, צו שטאַרבען איז לייכט און אָנגענעהם, אָבער צו זײַן אַ טויטער איז ערגער פון אַלץ אין דער וועלט.

ווילנער ייד בעקומט א ירושה פון 30 טויזענד דאלאר

ווילנע.

אין ראַיאָן פון פּאָהוליאַנקע ווערט איצט זעהר פיל גערעדט וועגען פאָלגענדען אויסערגעוועהנליכען פאַל:

פאַר דער קריג האָט אין זעלביגען ראַיאָן געוואוינט דער יודישער סוחר י. שולמאַן, וועלכער איז בעקאַנט געווען אַלס פערמעגליכער ייד און הויז-אייגענטימער.

נאָכ'ן טויט פון שולמאַנס אַ ברודער האָט ער צוגענומען צו זיך אויף האָדאָוואַניע דעם ברודערס איינאיינציג קינד, וועלכען ער האָט דערצויגען.

פאַרן אויסברוך פון דער וועלט-מלחמה האָט שולמאַן אַרויסגעשיקט זײַן פלימעניק קיין אמעריקאַ.

די ערשטע צייט פלעגט ער רעגולער שרייבען צו זײַן פעטער. בעת דער מלחמה איז דער קאָנטאַקט צווישען שולמאַנען און זײַן האָדאָוואַנעק אינגאַנצען איבערגעריסען געוואָרען און מען האָט נישט געוואוסט וועגען זײַן ווײַטערדיגען גורל.

אינצווישענצייט איז געשטאָרבען זײַן מוטער, וועלכע האָט פאַר'ן טויט אָנגעבעטען שולמאַנען ער זאָל אָפגעבען איהר זוהן, מודיע זײַן וועגען איהר טויט און בעטען ער זאָל זאָגען נאָך איהר קדיש.

שולמאַן האָט נאָך לאַנגע בעמיהונגען דערפילט איהר לעצטען פערלאַנג און ווײַטער איז דער קאָנטאַקט צווישען איהם און זײַן אַמעריקאַנער האָדאָוואַנעק אינגאַנצען איבערגעריסען געוואָרען.

דערווייל האָט דער אַלגעמיינער קריזיס שטאַרק צוגעקוועטשט שולמאַנען, זײַן הויף איז פערקויפט געוואָרען פון אַ ליצינאַציע און ער איז פערבליבען אין זײַער אַ שווערער לאַגע.

ווי ערשטוינט איז אָבער געבליבען הר שולמאַן, ווען ער האָט די טעג פּלוצלינג בעקומען אַ גאַנצען פּאַקעט פון פּוילישען קאָנסולאַט אין אַמעריקאַ.

פון די דאָקומענטען, וועלכע ס'האָבען זיך געפונען אין פּאַקעט האָט ער זיך דערוואוסט, אַז זײַן האָדעוואַנעק איז אומגעקומען אויף אַ טראַגישען אופן בעת אַן אויטאָ־קאַטאַסטראָפע.

ווײַזט זיך אַרויס, אַז אין אַמעריקאַ איז דער יונגער שולמאַן געוואָרען אַ רעגירונגס־בעאַמטער. ער האָט געהאַט אַן אייגענעם קאַפּיטאַל און איז אויך געווען פערזיכערט פון אַן אומגליקספאַל.

היות ער האָט קיין שום יורשים אין אַמעריקאַ נישט איבערגעלאָזט און פון דער קאָרעספּאָנדענץ וועלכע מ'האָט געפונען בײַ איהם האָט מען זיך דערוואוסט, אַז ער האָט אין ווילנע אַ לייבליכען פעטער, האָט דאָס אַמעריקאַנער געריכט אָנערקענט די גאַנצע ירושה, וועלכע בעטרעפט 30 טויזענד דאָלאַר פאַר'ן ווילנער פעטער.

ווי מען טיילט אונז מיט, האָט שוין שולמאַן אָנגעהויבען די בעמיהונגען צו בעקומען דאָס געלד.

Dr.
Wołkowyski
האָט זיך איבערגעציגען אויף
ציגעל-גאַס 11, טעל. 238-02
נעמהט אָן אין הויט- און ווענערישע
קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע
פון 8–11 בײַ טאָגאָן פון 4–9 אָוועד

דאס זילבערנע קעמעלע

(ערצעהלונג)

פון ק. מיכאל

אַפּעליס ליבע צו מינצ'ן איז געווען אַ פיינ־לאַכע און אַן אומגליקליכע.

אַ פיינליכע איז זי געווען דערפאַר, וואָס אַפּעליס כאַראַקטער, די נאַטור זיינע, איז געווען אַ ליידענשאַפטליכע, אַ פלאַקערדיגע, אַן אומגעב־הלדיגע.

און אַן אומגליקליכע איז די דאָזיגע ליבע געווען צוליב דעם, וואָס מינצי איז נישט געווען פרייע. זי איז אַ פערהייראַטע פרוי. און דער מאַן איהרער — פון דער נאַטור אַ צוטרוליכער, אַ שטי־לער, אַ גוטער און אַ כאַראַקטערלאָזער — האָט גראַד אין דעם פאַל אַרויסגעוויזען אַן אויסערגע־וועהנליכען ווידערשטאַנד.

האָט זיך אָנגעהויבען אַ סדרה פון אַלערליי מאָטערנישען, אַ גאַנצער ים ליידען פאַר אָט די אַלע דריי גוטע, פיינע, אינטעליגענטע מענשען.

אָנגעפאַנגען האָט זיך עס — ווי דאָס איז געוועהנליך דער פאַל — פון פערבאָרגענע אָנזאָ־רעריי, געצוואונגענע אָפּנאַרערייי. קעגען דעם האָט אָבער פראָטעסטירט מינצי'ס אויפריכטיגע נאַטור. איהר האָט זיך געדאַכט, אַז אַלע לייענען עס אויף איהר פּנים, אַז די זינד שרייט אַראָפ פון איהר שטערען, — און זי, מינצי, פלעגט אינגאַנצען ווי פערגליווערט ווערען, ווען עמעס אַ פרייַנדין פלעגט בײַ איהר אַ פרעג טהון מיט אַן אומשולדיגער (און אפשר מיט אַ געמאַכטער מינע.

— וואָס מאַכט עפּעס אַפּעל? האָסטו איהם שוין לאַנג נישט געזעהען?

אַפּעל איז דאַן אַלט געווען איינער־ און־זיבציג, מינצי — בײַ פערציג. זי איז געווען עלטער פון איהם מיט אַכט יאָהר. זי איז אָבער נאָך אַלץ געווען אויסער־געוועהנליך חנ'עוודיג און שעהן. בעזונדערס שעהן זענען געווען די קאַשטאַן־ברוינע האָר, גלאַט פערקעמטע איבער די אויערען, מיט אַ שורבט אינמיטען; איהרע טונקעל בלאָהע אויגען, דער צאַרטער קאָליר פון איהר הויט.

„מאַדאָנאַ" — האָט מען זי גערופען אין איהר יוגענד. ווי אַ מאַדאָנאַ האָט זי אויסגעזעהען אויך אין די מיטע הייסיגער...

אַ שטילע, אַ ווייבליכע, אַ צאַרטע פרוי איז זי געווען, מינצי, הגם שוין נישט אין איהר ער־שטער יוגענד, און קעגען ציים, ווען אַפּעל האָט זי בעגעגענט.

אַפּעל איז געווען אַ בחור. ער איז געווען יונג, זעלבסטשטענדיג און צובאַלעוועט. ער איז געווען פערוועלענט פאַר אַ גלענצענדען „חתן" און אַ סך פיינע מיידלעך האָבען זיך געדרעהט אַרום איהם, ווי בינען אַרום האָניג. האָט זיך אָבער אויסגעלאָזט, אַז, צו אַלעמענס אַנטוישונג און צום גרויסען שרעק און האַ-צווייטאָג פון זײַנע עלטערען, ער האָט זיך גראַד פערליבט אין אַ פערהייראַטער פרוי, וואָס איז נאָך דערצו געווען עלטער פון איהם מיט גאַנצע אַכט יאָהר.

די ליידענשאַפט האָט איהם אַרומגעכאַפט פון אַלע זייטען. ער האָט פערלוירען דעם אינטערעס צו זײַנע געשעפטען, צו די פריינד, צו אַלע אַנדערע פרויען — צו אַלץ אין דער וועלט. ער האָט גע־מוזט אָדער בעקומען מינצ'ן, אָדער... גאָר איינ־גאַנצען מאַכען אַ סוף צו זײַן לעבען. און זי — זי איז געווען אַזוי איינגעקשנ'ט, זי האָט זיך בשום אופן נישט געוואָלט אונטערגעבען, זי האָט זיך מיט אַלע איהרע שוואַכע ווייבערשע כוחות געראַנגעלט און געווערט קעגען דעם בריהענדיגען וואולקאַן פון זײַן פייערדיגער ליבע.

בין דער בעגעגעניש מיט אַפּעל'ן, איז זי געווען זיכער, אַז זי האָט ליב איהר מאַן. און פלוצ־לינג גאָר...

ווען זי האָט דאָס ערשטע מאָל איבערגעטראָטען די שוועל פון אַפּעל'ס וואוינונג, האָט זיך איהר געדאַכט, אַז אָט וועט אַ קראַך טון אַ דונער פון הימעל און דער'הרג'ענען זי אויפ'ן אָרט. אָבער אַפּעל'ס ליבע פּנים, זײַנע בעקאַנטע טענער־שטים, האָבען זי געצוואונגען אַריינצופאַלען אין זײַנע אָרעמס.

די מאַדאָנאַ האָט פערגעסען וועגען הימעל — — — — — — — —

איהר האָט זיך אויסגעוויזען, אַז ביז איצט האָט זי נישט אָנגעהויבען צו פערשטעהען וואָס ליבע איז. ער, אַפּעל, האָט פאַר איהר אַנטפּלעקט די אמת'ע ליבע. אַ ביינע, אומבעקאַנטע וועלט האָט זיך מיטאַמאָל אַנטפּלעקט פאַר איהרע אומשולדיגע טונקעל-בלאָהע אויגען.

— מעהר פון אַלץ האָב איך ליב אין דיר דײַנע וואונדערבאַרע האָר! — האָט ער איהר לײַדענשאַפטליך געזאָגט, פאַנאַנדערלאָזענדיג איהרע לאַנגע זײַדענע האָר איבער איהרע אַקסלען.

ער האָט זי געגלעט מיט די דלאָניעס, אַבער געטאָמען פולע הענט פאַנאַנדערשאָטענע האָר, ווי מען קלויבט אַן בלומען אין פעלד און אַ זומער־טאָג, און ער האָט אין זיך אַרײַנגעאָטעמט זייער דופטיגען ריח.

און דעמאָלסט טאַקע האָט ער איהר גע־שענקט צום אָנדענק אַ פּראַכטפול קעמעלע און זילבערנער איינפאַסונג.

— ווען דו וועסט קעמען די האָר, זאָלסטו טראַכטען וועגען מיר. — האָט ער איהר דערבײַ אַ שעפּטשע געטהון אין אויער אַריין.

אינגאַנצען אַ פערפלאָנטערטע אין איהרע אייגענע האָר, האָט מינצי איצט צום ערשטען מאָל אין איהר לעבען בעגריפען, ווי שעהן זי איז. זי האָט עס דערפיהלט...

— איך בין דאָך אַבער פאַרט עלטער פון דיר!... — האָט זי געפּראָבט אַרויסזוויזען איהר לעצטען שוואַכען ווידערשטאַנד — — — — — — — — — — — — —

עס זענען אַוועק צוויי יאָהר.

אַפּעל האָט זיך צוקריגט מיט די עלטערען זײַנע, און איז שוין לאַנג פערהייראַט מיט מינצ'ן. די טעג פון אויפרעגונג און מאַטערנישן זענען שוין לאַנג אַוועק, און גליק — שטיל גליק — האָט פערנומען זייער אָרט.

— אָבער... איך בין, זעהט אויס, נישט בער־שאַפען פאַר שטיל גליק! — יאָמערט ער דיך.

ער איז אין כעס אויף זיך, ער קען אָבער נישט פערלייקענען, אַז זײַן געפיהל צו מינצ'ן איז שוין גאָר נישט דאָס...

ניין, אפילו נישט ענהליך! וואו איז אַהינגעקומען די אָנגעשטרענגטע גלוסטעניש, די נערוועזע וואַרטעניש און איהר קומען? איצט איילט ער זיך אפילו נישט אַהיים. ער איז אַזוי זיכער, אַז זי וואַרט דאָרט אויף איהם מיט איהר גאַנצער טריי־שאַפט און איבערגעגעבענקייט צו איהם, אַז ס'פאַלט איהם שוין גאָר אפילו נישט איין אַ טראַכט צו טון אַנדערש... וואו איז אַהינגעקומען די גלי־הענדיש און מאַטערניש פון זײַנע נעכט?

„אַזעלכע מענשען, ווי איך, טאָגען גאָר איבער־גאַנצען נישט חתונה האָבען!" — זידלט ער זיך אַליין און מיט אומצופרידענקייט, מיט אַ זעהר אומאָנגענעהם געפיהל, דערמאָנט ער זיך אַן די אַלע צרות, וואָס זענען געווען פערבונדען מיט אָט דער הייראַט דינער: די קריגערייען מיט דעם פאָטער, די שפּאָטישע גרימאַסען פון דער מוטער און איהרע וואַרבונגען:

— אַז דו וועסט אַלט זײַן פערציג, און וועסט זײַן אין סאַמע אויפבליה פון די כוחות, וועט זי דעמאָלט שוין זײַן אַן אַלטיטשקע...

הייבט די ערנערונג וועגען איהר מאַן — די סאַמע אומאַנגענעהמסטע ערנערונג! דער גם, וואָס ער האָט איהר ענדליך געגעבען, זײַן פּנים־טער פּנים, פול מיט האָס צו איהם, צו אַפּעלין!... און, טאַקע באמת, וואָס פאַר אַ חעלם האָט ער, אַפּעל געהאַט צו נעהמען און צוברעכען דאָס לעבען פון אָט דעם ליבען מענשען?...

ער איילט זיך טאַקע נישט, אָבער מען מוז דאָך פאָרט אַהיימפאָהרען. און אַז ער בעוויזט זיך, לויפט צו איהם מינצי צו, ווי אַלע מאָל, פול מיט ליבע און צוטרוי, גרייט אויף אַלץ אין דער וועלט צוליב איהם.

„ווי פערשטעהט עס אַ פרוי נישט!" — בייזערט ער זיך בײַ זיך אין האַרצען — „סוף־כל־סוף איז זי נישט מעהר ווי איינע פון די סאַמע געוועהנליכסטע פרויען, וואָס האָט פערראַטען איהר מאַן... און... און... זי איז דאָך פאָרט פיל עלטער פון מיר!"...

ער קוקט זיך שאַרף און פאָרשענדיג איין אין איהר פּנים, זוכענדיג אין איהר סמנים פון אַלט־קייט, בכדי ער זאָל זיך איבערצייגען, בײַ זיך אין האַרצען, קאָנען צושטעפען דערצו און געפינען אין דעם אַ זכות, אַ שטיקעל בערעכטיגונג פאַר זיך אַליין, פאַר זײַנע איבערגעביטענע געפיהלען צו איהר.

מינצי איז אָבער נאָך אַלץ אַזוי שעהן. זי איז נאָך שעהנער ווי געווען. איהר הויט איז פריש, מיט אַ וואַרימען אָפשיין, אַזוי ווי אינערליך צעגלי־רימט פון די בייזע שטראַהלען פון איהר ליבע צו איהם. די טונקעל־בלאָהע אויגען איהרע זענען נאָך אַלץ אַזוי צוטרוילעך - איבערגעבען אָנגעשטעלט אויף איהם. איהרע וואונדערבאַרע האָר, אַהן איין ווייס פעדעמעל, גלאַנצען נאָך אַלץ אַזוי ווי דיר און זעמער נאָך אַלץ אַזוי גלאַט פערקעמט איבער די אויערען....

זײַן בליק טוט אַ פאַל אויף דעם זילבערנעם קעמעלע, וואָס ער האָט איהר געשענקט. דאָס קעמעלע ליגט אויף איהר טואַלעט־טישעל. ער נעהמט עס אין די הענד אַריין, בעטראַכטענדיג דורך דעם קעמעלע אַרויסצוזוכען אין זיך די פריהערדיגע געפיהל צו איהר... פלוצלינג בעמערקט ער אָבער אויף דעם קעמעלע עטליכע האָר. וואָס זי האָט אַפּנים פערגעסען אַראָפצונעהמען, ווען זי האָט זיך פערקעמט, — און, אַנשטאָט גרייס־טערונג און צערטליכקייט, טוט איהם מיטאַמאָל אַ שפּאַר אַ געפיהל פון עקעל.

— ס'איז... שלימאַזאַלניצע דו פאַסט!.. — טוט ער זי אַ זאָג מיט אַ פערקרימטער מינע. — זעהסט! האָר!... אומעטום זענען צוואָרפען דײַנע האָר...

און מיט עקעל טוט ער אַ וואָרף צוריק אויפ'ן טישעל איהר זילבערנעם קעמעלע.

האנדווערקעריי און האנדעל

אויף דער וואך

דער ביכער־צוואנג פאר קליינע אונטערנעמונגען נישט אקטועל

די לאדזער פער־איינען פון די גרויס־אינדו־סטריעלער און פאבריקאנטען האבען געהאט געפאר־דערט, ווי מיר האבען בשעתו מיטגעטיילט, אז מ'־זאל דעם צוואנגס־פליכט צו פיהרען ביכער אויך פער־ברייטערן אויף אלע סוחרים פון דער צווייטער קאטעגאריע אפילו מיט די קלענסטע אומזאצען, ווי אויך פאר די קלענסטע פאבריקאנטען. דער מאטיוו איז געווען דער, אז צוליב דעם וואס מען מוז אין די ביכער פערשרייבען דעם נאמען און אדרעס פון קויפער, וועלען די קונים ענטלויפען צו די, וועלכע פיהרען נישט קיין ביכער.

ס'איז שוין געווען א מאמענט ווען דאס פינאנץ מיניסטעריום האט דערויף מסכים געווען און ס'־האט זיך גערעכט, אז דער פאראגראף 54 וועט פערברייטערט ווערען אויך אויף די דערמאהנטע אונטערנעהמונגען.

ס'איז אבער דורכגעפיהרט געווארען א גע־נויער סטודיום, וועלכער האט אין דער היינזיכט בעגעבען אנ'אונגעהויערען מאטעריאל, און וועלכע ספעציאליסטען פון מיניסטעריום האבען זיך אנגע־הויבען פונאנדער־צוקלויבען און ס'האט זיך ארויס־געשטעלט, אז דאס פערברייטערען דעם ביכער־צוואנג אויף קליינע הורט־סוחרים און פאבריקאנטען וועלען אנטרעפען אויף אזעלכע שווערע מניעות, וועלכע ס'וועט זיין אוממעגליך צו בעזייטיגען.

דאס פינאנץ־מיניסטעריום איז געקומען צו דער איבערציייגונג, אז דאס צווינגען צו פיהרען ביכער אזעלכע אינדוסטריעלער, וועלכע האבען 8. אדער 7 קאטעגאריע אדער קליינע הורט־סוחרימלעך וועט זיין אוממעגליך אדורכצופיהרען צוליב כמה וכמה טעמים. דאס איצט עקזיסטירענדע געזעץ האט בע־פרייט פון דער פליכט צו פיהרען ביכער אזעלכע אונטערנעהמונגען, וועלכע האלטען זיך קוים, זיי זענען אזוי קליין און שוואך, אז ס'איז אוממעגליך אויף זיי ארויפצווארפען א פליכט פון ביי'ע אויס־גאבען ווי אויף צו נעהמען בוכהאלטערען. דאס הייסט נישט, אז דאס מיניסטעריום האט מסכים געווען אדער טאלערירט אנאנימע פאבריקאנטען און סוחרים, און דער היינזיכט זענען די פארשריפטען און פעראָרדנונגען נאך מעהר פערשארפט געווארען, אבער צווינגען זיי פיהרען ביכער איז אנ'אויסגע־שלאסענע זאך.

פון דער צווייטער זייט צווינגען די בעזיצער פון קליינע געשעפטען אדער פאבריקאנטען איז אויך אוממעגליך פשוט דער־פאר, חייל מייסטענס פון דעם קלאס קליינע סוחרים און פאבריקאנטען קענען נישט פיהרען קיין בוכהאלטעריע און זעהר פיל פאלען קענען זיי אפילו נישט שרייבען, און על פילם זענען די אומזאצען פון די דערמאהנטע קאַ־טעגאריעס סוחרים און פאבריקאנטען אזעלכע נישטיגע, אז דאס צווינגען זיי צו פיהרען בוכהאלטעריע איז נישט מעגליך אפילו פון ריין־פראקטישען שטאנדפונקט.

פון דעם אלעם איז פאראויסצוזעהן, אז מ'וועט הייר־יאהר שוין נישט מאכען קיין שום ענדערונגען בנוגע דעם ביכער־צוואנג און די פליכט צו פיהרען ביכער, די פליכט וועט בלייבען נאר אויף סוחרים פון ערשטער און צווייטער קאטעגאריע, נאר אויף אזעלכע, וואס זייער אומזאץ איז גרעסער ווי הונ־דערט טויזענד זלאטעס.

עס איז נישט בעקאנט, צי די פעראיינען פון הורטאווניקעס און גרויסע אינדוסטריעלער וועלען זיי דערמיט בעגנוגענען, ס'איז מעגליך, אז זיי וועלען די אקציע נישט אפלאזען און וועלען זיך בעמיהען צוצושטעלען דעם האנדעלס־מיניסטעריום וויכטיגע מאטעריאלען און ארגומענטען, אין וועלכע זיי וועלען זיך בעמיהען צו בעקרעפטיגען זייער שטעלונג אין דער דאזיגער פראגע.

יעדענפאלס איז פאראויסצוזעהן, אז אויפ'ן היינטיגען יאהר וועט די אקציע פון די הורטאווניקעס שוין נישט האבען קיין ערפאלג.

די געזאמעלטע מאטעריאלען פון האנדעלס־מיניסטעריום זענען יעדענפאלס כאראקטעריסטיש פאר דעם פערמעגענס־צושטאנד פון די קליינע סוחרימלעך און פאבריקאנטען וועלכע קעמפען אזוי שטארק פאר זייער עקזיסטענץ מיט אויסערליכע און אינערליכע שוועריגקייטען.

„ריטשאלט" פון אומזאץ אויפן יאהר 1935

ווער געניסט פון איהם און ווי אזוי דארף ער געצאהלט ווערען

די היינטיגע וואך איז אין צענטראלען קליינהענד־לער פעראיין, פאמארסקא 15, אויף די ווערלענטליכע פער־זאמלונגען, ארומגערעדט געווארען די פראגע וועגען ריטשאלט אויפ'ן יאהר 1935 לויט דער פעראָרדנונג פון פינאנץ־מיניסטעריום פון 6. מערץ ד. י. (דז. אוסטאוו נ. 16 פאז. 89) וועלען אין יאהר 1935 געניסען פון ריטשאלט די אלע אונטערנעהמו־נגען וועלכע האבען געצאהלט אין יאהר 1934 ריטשאלט.

פון ריטשאלט קענען אויך געניסען אונטער־נעהמונגען וועלכע האבען געביטען דעם אייגענטי־מער, אויב דער כאראקטער פון דער אונטערנעהמונג האט זיך נישט געענדערט.

אין יאהר 1935 וועלען אויך געניסען פון ריט־שאלט אונטערנעהמונגען פון 8. קאט. אויב די בע־שעפטיגען נישט מעהר ווי איין ארבייטער (צו דעם ווערט נישט גערעכענט טערמינאטארען מיט וועלכע ס'איז געמאכט געווארען א שריפטליכע אפמאך) פון ריטשאלט, וועלען נישט קענען געניסען אונטער־נעהמונגען, וואס פערנעהמען זיך מיט פערקויפען פלייש, וואורשטען ווי אויך די וואס ארבייטען אויס וואורשט.

די הויך פון ריטשאלט וועט זיין די זעלבע וואס אין יאהר 1934, ס'וועט אבער נישט צוגערעכענט ווערען דער 10 פראצענט צושלאג און אזוי ארום וועט דער שטייער זיין מיט 10 פראצענט וועניגער.

די שטייער אמטען קענען צונעמען דעם ריטשאלט, אויב ס'זענען פערהאן אינפארמאציעס, בעווייזען, אז דער אומזאץ אין יאהר 1934 איז געוועזן מינימום מיט 50 פראצענט העכער.

די באקאנטע וועלען פונאנדערגעשיקט ווערען ביז'ן 15. אפריל, דער ריטשאלט איז צאהלבאר אין 4 ראטעס 30[4, 15[7, 15[10, 15[12 אויב איין מיטען יאהר וועט די אונטערנעהמונג צוגעצויגען ווערען צו א העכערע קאטעג. פאטענט, ווערט דער ריטשאלט צוגענומען.

רעקורסען וועגען ריטשאלט קענען אריינגע־טראגען ווערען ביז'ן 15־טען מאי.

וועגען ריטשאלט פון אומזאץ

דער צענטראלער יודישער האנדווערקער פער־באנד פילסודסקיעגא 69 מאכט אויפמערקזאם אלע האנדווערקער און קליינאינדוסטריעלער, אז לויט דער פעראָרדנונג פון פינאנץ מיניסטער פון 6. ד. ח. דארפען די שטייער צאהלער, וואס האבען אין פאריגען יאהר געצאהלט א ריטשאלט אומזאץ־שטייער, ביז'ן 15. אפריל ה. י. בעקומען א ב'יעם ריטשאלט אויפ'ן יאהר 1935.

די וואס וועלען ביז דעם טערמין נישט בעקומען דעם ריטשאלט, דארפען דעם ריטשאלט פערלאנגען אין פערלויף ביז'ן 15. מאי ה. י.

די האנדווערקער וואס ארבייטען אין יאהר 1935 מיט דער הילף נאר פון 1 געזעל און 1 לערניונגעל (מיט א געשלאסענעם אפמאך, לויט די פאר־געזעצליכע פארשריפטען) דארפען שוין מעלדען ווע־גען דעם שריפטליך אין צאל־שטייער־אמט, כדי מען זאל זיי אויסמעסטען אויף דעם לויפענדען יאהר א קלייבעם ריטשאלט אין דער הויך פון 20 זל. (נעטא).

מכח אויסקויפען א פאטענט אויף א פיקטיווע פערזאן

צירקולאר פון פינאנץ־מיניסטער

דאס פינאנץ־מיניסטעריום האט פונאנדערגע־שיקט א צירקולאר (ל. ד. פ. 35[1[1689) אין וועל־כען ס'ווערט אויפגעקלערט, אז אין פאל פון אויס־קויפען א פאטענט אויף א אונטער־געשטעלטע, אדער פיקטיווע פערזאן דארף דער שטייער־אמט אדורכ־פיהרען א גענויע אויספארשונג, בכדי פעסטצו־שטעלען דעם נאמען און ביינאמען פון אייגענטימער.

אויב דאס פערברעכען איז בעגאנגען א פער־זאן, וועלכע צאהלט נישט קיין שטייערן, דארפט ער צוגעצויגען ווערען צו פעראנטווארטליכקייט.

אין פאל פון פעסטשטעלען, אז דער פאטענט איז אויסגעקויפט געווארען אויף א נישט ריכטיגען נאמען, דארף דער שטייער אמט צוזאמענשטעלען א פראטאקאל. פאר נישט בעזיצען א פאטענט, נישט נעהמענדיג אין אכט דעם אויסגעקויפטען, אויף א צווייטען נאמען פאטענט.

פון דער פרוכטען־געמיזע־סעקציע

ביים צווייטען קליינהענדלער־פעראיין רימאנאווסקיעגא 26

אונטער'ן פארזיץ פון ה' מיענדזיגורסקי איז פאר־געקומען א פערזאמלונג פון אלע מיטגלידער פון דער סעקציע, אין פרעזידיום זענען אויסער דער פערוואלטונג איינגעלאדענט געווארען די ה"ה יודעפאוויטש, גראסמאן און מעגליצסקי און אלס סעקרעטאר גאלדמאן, אויף דער טאג־אָרדנונג זע־נען געווען זעהר וויכטיגע פראגען, וואס האבען א גרויסע בעדייטונג פאר אלע פרוכטען און געמיזע־הענדלער. עס איז אויך אבגעגעבען געווארען א קאַ־סע בעריכט, דער פרעזעס מיענדזיגורסקי האט איי־בערגעגעבען די פערזאמעלטע ווי אזוי עס איז פער־טיילט געווארען דער ערשטער טראנספארט פאמער־ראנצען, וואס דער פעראיין האט געבראכט פון גדי־ניע, און די פערוואלטונג האט שוין די הערלויבניש פון דער לאדזער האנדעלס־קאמער אויף נאך אמאל צו פאהרען נאך גדיניע. נאך די בעריכטען האט זיך ענטוויקעלט א דיסקוסיע אין וועלכע עס האבען זיך בעטייליגט די ה"ה וויצענפעלד, מינץ, יארקע־וויטש, ראכווערגער, יאזעפאוויטש, יאמאי גראסמאן, פאבער, רובינשטיין צום סוף האט דער פרעזעס מיענדזיגורסקי אפגעענטפערט אלע רעדנער און די פערזאמלונג געשלאסען.

האנד־וועבער פון כאדניקעס זיך אנגעשלאסען אין צענטר. האנדוו. פערבאנד

אויף דער לעצטער זיצונג פון צענטראלען יודישען האנדווערקער און קליינאינדוסטריע פער־באנד, פילסודסקיעגא 69 איז בעשלאסען געווארען אנצושליסען אין דער צענטראלע א סעקציע די כאד־ניקעס האנדוועבער.

די סעקציע האט אויסגעוועהלט א ארגאניזיר־קאמיסיע וועלכע בעשעפטיגט זיך מיט'ן רעגיסטרי־רען מיטגלידער פון דעם פאך ווי אויך מיט דער לויז אקציע.

וועגען א קאלעקטיוון אפמאך פון די זאקען־מאכער מיט די ארבייטער

די זאקענמאכער־סעקציע ביים צענטראלען יו־דישען האנדווערקער־פערבאנד, פילסודסקיעגא 69 פיהרט לעצטענס אן מיט דער אקציע פון שליסען א קאלעקטיוון אפמאך מיט די ארבייטער.

צו דעם צוועק איז שוין פארגעקומען א קאנ־פערענץ מיט די ארבייטער און אויף די נאהענטסטע טעג ווערט צונויפגערופען א פערזאמלונג פון אלע מיטגלידער כדי צו בעשטימען די הויך פון די פריידען, וואס זאלען אנגעווענדען ווערען ביים שלי־סען דעם קאלעקטיווען אפמאך.

די פערוואלטונג פון דער סעקציע מאכט נאכ־אמאל אויפמערקזאם, אז דאס ארבייטען אין די נאכט שעה' ווערט שטרענג בעשטראפט און דער ריבער דארפען די מיטגלידער אפהיטען דעם פאר־שריפט.

די פערוואלטונג פון דער סעקציע האט בע־שלאסען אויך אנצונעהמען שריט וועגען די שטרענ־גע פאוועריבגען, וואס דער אינדוסטריע־אמט שטעלט ביים ארויסגעבען א קאנצעסיע ווי אויך די ענדער־רונגען וואס דער אמט פערלאנגט אויך אין די אלטע זאקען־פאבריקען.

דער אפצאהל פאר אויסשטרייכען זיך פון האנדעלס־רעגיסטער

איז נישט פערקלענערט געווארען

ווי מיר האבען שוין בשעתו מיטגעטיילט האט זיך דער צענטראלער דעטאליסטען און קליינהענדלער פערבאנד אין פוילען בעמיהט, אז די קאסטען אפ־צאהל פאר אויסשטרייכען זיך פון האנדעלס־רעגי־סטער ביים קרייז־געריכט, זאלען פערקלענערט ווער־דען.

דאס דערלעדיגען דעם ענין איז אפהענגיג געווען פון עטליכע אינסטאנצען, און צום סוף האט דאס פינאנץ־מיניסטעריום אפגעזאגט איהר הסכמה אויף צו פערקלענערען די קאסטען, דעריבער דאר־פען די אלע, וועלכע האבען ביז'ן היינטיגען טאג, נישט בעוויזען ארייינצוטראגען דעם אפצאהל ד. ה. אויסצושטרייכען זיך פון האנדעלס־רעגיסטער, דאס אומבעדינג טון אין פערלויף פון די וואך.

פון קאפעלושמאכער־צעך

(פילסודסקיעגא 69)

דער קאפעלושמאכער צעך האט זייט די לעצ־טע חדשים רעארגאניזירט די קאנצעלאריע און אוועקגעשטעלט די טעטיגקייט אויף א נארמאלען באדען.

יעדען מאנטאג און דאנערשטאג קומען פאר דיזשורען פון פערוואלטונגס־מיטגלידער צו וועלכע ס'ווענדען זיך די מיטגלידער וועגען זייערע אנגע־ווייטאגטע ענינים וועלכע ווערען אין די ראהמען פון דער מעגליכקייט ערלעדיגט.

דער צעך מאכט פארבערייטונגען צו דער יעהרליכער אלגעמיינער פערזאמלונג און ארגאני־זירט די בעזונדערע פאכען און פיהרט אדורך א קאנטראל איבער די לער־יונגלעך.

דער אונטערגאנג פון יודישען טישלער

נישט קוקענדיג אויף דעם גרויסען קריזיס וואס דער יודישער טישלער לעבט איבער צוליב די גרויסע שטייערען, וואס בעלאסטיגען איהם לוידט נאך דער טישלער דערפון, וואס נאך א גרויסער טייל פון דער יודישער בעפעלקע־רונג וואס קויפען זיך יא מעבעל מיידען אויס דעם יודישען טישלער און בעשטעלען זייער אר־בייט אין נישט יודישע ווארשטאטען, נישט רעכענ־דיג זיך דערמיט וואס זיי אליין האבען נאר צו טון מיט יודישע קליענטען.

דעריבער פרעגען מיר זיך וואו איז דער קאמיטעט, וואס האט זיך געשאפען צו פערטיידיגען דעם יודישען האנדווערקער פון אונטערגאנג? צי האט דער בירגער־קאמיטעט פאקטיש מעהר נישט געוועהען ביי דעם יודישען האנדווערקער ווי נאר דאס, אז עס פעהלט איהם א האנדווערקער־קארטע? א קנבד און דער וויג קען פערשטיין, אז מיט בלויז האבען רעכט צו פיהרען דעם ווארשטאט האט מען נישט קיין פרנסה נאר מען מוז מיט ארבייט אויך שטיצען. דער יודישער טישלער האט נישט קיין ארבייט פון מיליטער און מאגיסטראטען דער־ריבער ווען די יודישע בעפעלקערונג וועט זיך אויך ווייטער אזוי בעציהען צום יודישען טישלער דאן מוז דער יודישער טישלער אונטערגיין און זיין רעכט צו פיהרען זיין ווארשטאט וועט בלייבען נאר א שטיקעל פאפיר.

וואלף שמעדרא

די פעראָרדנונג וועגען קאס־מעטישע ארטיקלען און די פריזיערס

די ביי'ע פעראָרדנונגען וועגען האנדעל מיט קאסמעטישע ארטיקלען אינטערעסירט שטארק די פריזיער־מייסטערס, כדי זיך צו בעקענען מיט דער דאזיגער פעראָרדנונג איז אין דער האנדווערקער־קאמער פארגעקומען א קאנפערענץ אין וועלכער ס'־האבען אנטיילגענומען די ראטמענער קאלסקי און ראליק (ביידע פון פריזיער־פאך) און א פארשטעהער פון פריזיער־צעך ה' טשעשלארעק.

פערזאמלונג פון קאלאניאל־הענדלער

וועגען סצאלירן פערשידענע ארט יקל'ע

אין צוזאמענהאנג מיט'ן פראיעקט וועגען סצאַ־ליזירען דעם אומזאץ פון איינינע קאלאניאל־ארטיק־לען, קומט פאר מארגען אין אווענד, אין צענטראלען קליינהענדלער פעראיין פאמארסקא 15 א פערזאמ־לונג פון קאלאניאל־הענדלער, בכדי פעסטצושטעלען וועלכע ארטיקלען דארפען סצאלירט ווערען, ווי אויך דאס פאר א פראצענט פון אלגעמיינעם אומזאץ דארפען בעטרעפען די סצאלירטע ארטיקלען.

קאנפערענץ פון לאדזער שניידער

וועגען ליפערונגען פון דער באהן־דירעקציע

אין דער האנדווערקער־קאמער איז פארגע־קומען א קאנפערענץ וועגען דעם, אז די לאדזער שניידער זאלען בעקומען ליפערונגען פון דער באהן דירעקציע אויף מונדירונג פאר די באהן־ארבייטער.

די קאנפערענץ האט געהאט פאר א ציל צו בעקענען זיך מיט די בעדינגונגען פון קאנקורס אויף צו בעקומען די ליפערונגען און מיט אלע פראגען, וועלכע זענען פערבונדען מיט די ליפערונגען, אין דער קאנפערענץ האט אנטיילגענומען דער פאר־שטעהער פון פוילישען שניידער־צעך — סמיעלאצקי, פארשטעהער פון ווירטשאפטליכען ראט ביים שניי־דער־צעך — פראראק, א פארשטעהער פון דער געזעלשאפט „פעראייניגטע קריסטליכע שניידער" — ציראנסקי און א פארשטעהער פון יודישען שניי־דער־צעך ה' א. גלאטמאן.

נאכ'ן בעקענען זיך מיט'ן גאנצען מאטעריאל איז בעשלאסען געווארען אנצונעהמען שריט, אז די לאדזער שניידער זאלען בעקומען די דערמאהנטע ליפערונגען.

מיטוואך
טו
20
אדר ב׳ תרצה

מערץ
זון-אויפגאנג 5.29
זון-אונטערגאנג 5.24

דאס געזוו. קאנגרעס פוילעז ווערט איצט אפגעהמער פון לאדזער טעקסטיל-סחורות

(אג) א זעהר באאונרוהיגענדע ערשיינונג פאר לאדז איז דער פאקט, וואס דאס גאנצע געוועזענע קאנגרעס-פוילען הערט לאנגזאם אויף צו זיין א אפזאץ געביט פאר דער לאדזער טעקסטיל. די דאזיגע ערשיינונג האבען די לאדזער פראדוצענטען אבסערווירט נאך אין פערגאנגענעם יאהר, אבער מיט דער גאנצער שארפקייט איז זי ארויסגעטרעטען ערשט איצט, אין שייכות מיט דעם אנהויב פון זומער-סעזאן. דער קריזיס, וואס הערשט אויף דער פראווינץ, איז אהן שום ספק די וויכטיגסטע סיבה פון איצטיגען קריזיס אין דער טעקסטיל-אינדוסטריע. עס האנדעלט זיך וועגען דעם, אז דער קריזיס אויף די מזרח און מערב קרעסען, ווי אויך אין גאליציען, איז גורם צו א פערקלענערונג פון דער קאנסומציע פון טעקסטיל-סחורות, בעת אין געוועזענעם קאנגרעס-פוילען בעמערקט זיך א אנדערע ערשיינונג, און נעמליך די פולשטענדיקע עלימינירונג פון דאזיגען מארק עס איז געגנוג אנצעוויזען, למשל, אויף פאלגענדען פאקט: אין די יאהרען 1928-1931 האט דאס שטעטעל בלאשקי, אין קאנגרעס-פוילען געקויפט יעהרליך פאר 3 ביז 4 מיליאן זל. טעקסטיל-סחורות און איצט נישט קוקענדיג דערויף, וואס דער זומער-סעזאן האט זיך שוין אנגעהויבען, זענען נאך בכלל קיין סוחרים פון דאזיגען שטעטעל נישט געקומען. דער דאזיגער פאקט איז כאראקטעריסטיש דערפאר, ווייל ער בעווייזט, וואס פאר א ריזיגע אומזאצען לאדז האט אמאל געמאכט אפילו מיט די קלענסטע שטעטלעך. בכלל דארף בעטאנט ווערען, אז פון 1920 ביז 1930 איז קאנגרעס-פוילען געווען דער הויפט-אפנעמער פון דער לאדזער פראדוקציע.

די לאדזער פאבריקאנטען ערקלערען דעם צוזאמענברוך פון דעם מארק פון געוועזענעם קאנגרעס פוילען דערמיט, וואס אין דער דאזיגער געגענד איז דאס דארף א סך שטארקער פעראריסמט געווארען, ווי דאס דארף אין אנדערע טיילען פוילען. עס איז דעריבער פערשטענדליך, אז צווישען די לאדזער סוחרישע קרייזען הערשט א פעסימיסטישע שטימונג בנוגע דער מעגליכקייט צו קענען אפזעצן טעקסטיל-סחורות אין איצטיגען סעזאן.

א גרויסע שרפה אויף באלוט

(א) בעלטען, 1 בייטאג איז, מחמת א דעפעקט אין קוימען, אויסגעבראכען א שרפה אין גוים 3-שטאקיגען הויז אויף וואסאלבא 13 (באלוט).

צוליבין לייכט-ברענענדען מאטעריאל האט זיך דאס פייער, וואס איז ענטשטאנען אויפ׳ן דריטען שטאק שנעל פערשפרייט, און ס׳איז געווען א סכנה ס׳זאל זיך אנצינדען די שכנישע געביידע און וועלכע עס געפינט זיך א פאלקס-שול.

צו דער שרפה זענען באלד ארויסגעריפען געווארען 3 אפטיילונגען פייערלעשער, וועלכע עס איז נאך א 3-שעה׳יגער מסירת-נפש׳דיגער ארבייט, געלונגען אפצו-אטעווען די אונטערשטע צוויי שטאקען און דעם פאטער פון דעם ברענענדען הויז.

דערפאר איז אבער לחלוטין אפגעברענט געווארען דער דריטער שטאק, וואו עס האבען געלעבט 12 ארימע ארבייטער-משפחות.

די דאזיגע ארימע 12 משפחות זענען געבליבען אהן א דאך איבער׳ן קאפ, און זייער גאנץ בעמהל האב און גוטס איז אוועק מיט׳ן פייער.

דער היזק בעטרעפט אנ׳ערך 20 טויזענד זל.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען די אפטייקען: ק. לייננוועבער (פרייהייטס-פלאץ 2), י. הארטמאן מלינארסקא 1), וו. דאנילעצקי (פיעטריקאווער 127), א. פערעלמאן (ציגעל-גאס 32), י. צימער וואלטשאנסקא 37), ב. וואיטשיצקי (נאפיורקאווסקיעגא 27).

די אקציע פאר קרן-החלוץ אין לאדז

אין צוזאמענהאנג מיט דער אקציע פאר׳ן קרן החלוץ, וואס קומט איצט פאר אין גאנצען לאנד, און וועמענס צוועק ס׳איז צו פערגרעסערען די מיטלען פאר דער פיזישער און גייסטיגער צוגרייטונג פון דער יודישער יוגענד פאר א״י, איז געשאפען געווארען אין לאדז א ספעציעלער קאמיטעט פאר דער דאזיגער אקציע.

מאנטאג, דעם 11 ד. ח. איז פארגעקומען די ערשטע זיצונג פון קאמיטעט מיט דער בעטייליגונג פון פארשטעהער פון פאליטישע גרופירונגען און יוגענד-ארגאניזאציעס ווי א״ך איינגעלאדענע געסט פון דער יודישער געזעלשאפט אין לאדז. נאך די רעפעראטען פון די ה״ה ד״ר טארטאקאווער און צוויק (א״י-ישראל) וועגען דער בעדייטונג פון דער אקציע און וועגען די מעטאדען פון איהר דורכפיהרונג, האבען די פערזאמעלטע בעשלאסען תיכף צוצוטרעטען צו דער ארבייט ד. ה. קודם כל אדורכפיהרען א פראפאגאנדע-אקציע דורך דער פרעסע און עפענטליכע פערזאמלונגען און דערנאך ארגאניזירען די געלד-זאמלונג אין דער שטאט. ס׳איז אויסגעקליבען געווארען א פרעזידיום פון קאמיטעט, וואס דארף אנפיהרען מיט דער ארבייט. אין פרעזידיום געהערען אריין די ה״ה: ד״ר ארמיאן, צוויק, מגר. באבאד און מגר. כלודזיעוויטש.

נעהמענדיג אין אכט דעם גרויסען אינטערעס פאר א״י-פראגען אין איצטיגען מאמענט, דארף מען רעכענען מיט א גוטען ערפאלג פון דער אקציע.

קלאנג-קינא-טעאטער
Zachęta
זגערזשער 26
היינט און פאלגענדע טעג!
גרויסער דאפעלטער שלאגער-פראגראם
— I —
„איך בין נישט קיין מלאך"
אין די הויפט-ראלען:
Mae West i Gary Grand
— II —
פיקאנטע עראטישע קאמעדיע
„א נאכט פאר דיר"
אין די הויפט-ראלען:
Lida Baarowa
i Luba Hermannowa.
אנהייב 4 נ. מ. שבת און זונטאג 12 בייטאג

XXV
לאדזשער יודיש
רעפרעזענטאנץ-טעאטער
„ראזמאיטאשטשי"
ציגעל-גאס 27, טעל. 112-25
דירעקציע: דוד צעלמייסטער.
היינט מיטוואך, 9.30 אוונט
גראנדיעזער יובילײ-ספעקטאקל
לכבוד דער 25-יאהריגער טעאטער-טעטיגקייט פון
דוד צעלמייסטער
אין פראגראם:
1) א יוד א חכם
מאמעדיע אין 1 אקט פון ד. צעלמייסטער
2) נערוועזע מענשען
סקעטש אין 1 אקט פון מונקלער
3) צעשטערטע וועלטען
דראמע אין 1 אקט פון ד. צעלמייסטער
4) קינסטלערישע רעציטאציע
אויסגעפיהרט פון אלעקסאנדער גראנאך
5) אינוואזיע
קאלײדעסקאפ פון שפיל! געזאנג! און טאנץ!
מיט׳ן אנטייל פון די ארטיסטען פון די לאדזער יודישע און פוילישע טעאטערס לויט א. ב.:
באזשיק מ., גראנאך אל., גרודבערג י., גוטמאן ק., דארדזשינסקי י. (ארט. פון דער פוילישער ביהנע), הילסבערג מ., האמבורגער ד., הערשקאוויטש ש., וואשטשעראוויטש י, (ארט. פון פוילישען טעאטער), ווינאווער מ. (ארט. פון פוילישען טעאטער), זעלמאן (דיריגענט), ליפמאן מ., ליפמאן נ., לעווין ה. (ארט. פון פילהארמאניע), לעוויז ה. (ארט. פון פילהארמאניע), לעמבערגער ג., ליטאז עני, ליבעראווסקא ר., ליודנער ס., מאבערסקי (ארט. פון פוילישען טעאטער), מראזשינסקי (ארט. פון פוילישען טעאטער), סאנדלער ח. (ארט. פון פילהארמאניע), סטרוגאטש י., פישערוונע עליזע (ארט. פון פוילישען טעאטער), פישער י. (ארט. פון פילהארמאניע), צווייליך י., קרעלמאן י. (ארט. פון פילהארמאניע), רובינא פאניא, ראיסא ראזא (ארט. פון פילהארמאניע), שרעטינסקי (רעזשיסער פון פוילישען טעאטער), זשעניע שמולאוויטש (ארט. פון פילהארמאניע).
טאנץ-דועט מילעווסקי (אטראקציע פון די איראפעאישע עסטראדעס).
3 ארקעסטערס מוזיק.
לאדזער סימפאנישער ארקעסטער
אונטער דער לייטונג פון פראפ. רידער.
בעריהמטער וויבראט"באנד
און דער ארקעסטער פון טעאטער „ראזמאיטאשטשי" אונטער דער לייטונג פון דיריגענט זעלמאן.
הויפט-פעסט-רעדנער: רעדאקטאר ישעיהו אוגער און דער פארזיצער פון יודישען ארטיסטען-פעראיין מאקס ברין.
רעזשיסער: משה ליפמאן, פארזאגער-געהילף: ק. גוטמאן, י. סטרוגאטש.
יובילײ-קאמיטעט: אוגער י. — רעד., ארנשטיין מ. — רעזש., אדוועגטאוויטש — ארט., אבערזשאנעק — ליט., בראדערזאן מ. — דיכטער, ברויגער י. — מאל., ברין מ. — פארז., בזשוסטאווסקי ח. י. — רעד., בארוכין אל. — רעד., בייגעלמאן ד. — קאמפ., גראנאך אל. — ארט., גראפמאן א. — רעד., געלבארט ס. — רעד., גאלדענהירג ס. — ארט., דארגוזשאנסקי מ., העלפערן ד״ר, ווראטשינסקי ק. — דיר., ווערדיגער י. — דיר., ווייצמאן י. — אדוו., ווייסמאן ד. — ארט., זילבערבערג וו. — ארט., זאקס — קינסט., זעלמאנאוויטש, טורקאוו מ. — רעד., יאסטזשעמביעץ וו. — ארט., מילשטיין ש. — דיר., מעלמאן מ. — ארט., מארעווסקי א. — ארט., מיכאלעסקא מ. — ארט., מאזא מ. — דיר., מייזל נ. — רעד.) מאשקאוויטש — רעזש., ליפמאן מ. — ארט., ניימאן י. — רעד., סאמבערג א. — ארט., סענדאווסקי ש. — דיר., סטרוגאטש י. — ארט., סעגאלאוויטש ז. — ליטעראט, פעדער מ., פיווישים י. — קאמפ., פרילוצקי נ. — רעד., פיקאן מ. — ארט., פינעס א. — אדוו., פאלעק וו., קאצענעלסאן י. — ליט., קאטש קורט — ארט., קאהאן י. — רעד., קאמינסקי א. — ארט., קלעטשעווסקי — דיר., קאבאקער, קאמפאנעעץ — דיר., קיפניס מ. — ליט., קאהאן ל. — רעד., קאליך י. — ארט., ראזענבערג י. — רעד., שטיין א. — ארטיסט, ראבאן י. — ליטעראט, שפענער ב. — רעד.
בילעטען-פערקויף אין קאסע פון טעאטער.
XXV XXV

יודיש
מאריאנעטען-שפיל
„בערל-שמערל"
טעאטער
אנפיהרונג: משה בראדערזאן
אין קאפע „אידעאל"
(פיעטריקאווער 48)
צווייטער פראגראם א. נ.
נאר נישט געזארגט
עס ווערען געוויזען לאלקעס-קאריקאטורען פון: דער טערקישער הזן סראל-שכמעט-פשא, חזן כוסה-וויצקי; שדחקאם ווײצמעל; דער דומשע ושאפאינסקי; בען—בען גוריאן; ר׳ סענדערל גראגאך; רעגינא קאנדעל-צוקער; שיינע-שינדל מרים; יוזעף קאוואדלע-שמיד; מעצענאס קאבילע; ר׳ לייבישל מורה מוריגי; ד״ר פלויש; רעפטמאטען-פרעזעס ר׳ לייבעל; נח פורים-לוצקי; שבתאי מוהל; אימשע-מאיר קוסיען און וואמושניעץ עקס-קאמער; יורקע פאן-לאהנויק; שטענדריק עם שטענדריקובע; וואלענטי און וואיטשע-כאווע; ראצע מיט די צאצע; בערל-שמערל-ברידער; פיגיעלע מוזיק.
היינט 1 פארשטעלונג
אנהויב 10 אוונט. קאנסומציע 1 זל.
טעקסטען: משה בראדערזאן, י. אבערזשאנעק און ח. י. בזשוסטאווסקי. לאלקעס געשניצט — ש. סאבאק, מוזיק ארראנזשירט: דור פייגעלמאן.

צוגאב-פאבאר-קאמיסיע

(א) ד. 28 מערץ 8 אין דער פריה וועט אין לאקאל, פיעטריקאווער 165 אמטירען די צוגאב-פאבאר-קאמיסיע.

עס דארפען זיך צושטעלען די פאבאראווצעס פון יאהר 1913 און עלטערע, וועלכע האבען זיך צוליב וואסערע סיבות נישט רעגולירט זייער מיליטער-דינסט, וועלכע וואוינען אויפ׳ן שטח פון 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13. און 14 פאליציי-קאמיסאריאטען און וועלכע האבען בעקומען נאמענטליכע אויפפאדערונגען פון לאדזער שטאטישער סטאראסטווע.

ביליגער עלעקטרישער שטראם פאר שויפענסטער

דער צענטראלער יודישער האנדווערקער און קליינאינדוסטריע פערבאנד פילסודסקיעגא 69 מאכט אויפמערקזאם, אז די האנדווערקער און קליינאינדוסטריעלער וואס בעזיצען פראגנט געוועלבער מיט שויפענסטער, קענען געניסען אויפ׳ן סמך פון א בעשייגיגונג פון דער צענטראלע פון א הנחה טאריף פון עלעקטרישען שטראם.

וועגען אינפארמאציעס דארף מען זיך ווענדען אין סעקרעטאריאט פון דער צענטראלע.

ארעסטירט שמוגלער פון עטער

(א) אויפ׳ן שטח פון וולאצער קרייז זענען ארעסטירט געווארען די 2 שמוגלערס וולאדיסלאוו וואלניר און אנדזשעי יורטשיבסקי, ביי וועלכע מען האט געפאקט 45 קילא געשמוגעלטען עטער.

פון יודישען לאקאטארען-פעראיין

דער לאדזער יודישער לאקאטארען און סוב-לאקאטארען פעראיין האט זיך איבערגעצויגען פון פילסודסקיעגא 54 אויף פיעטריקאווער 31 וו. 22.

דער סעקרעטאריאט איז ווייטער טעטיג טעגליך פון 6 ביז 9 אוועבד.

מעסערשטעכעריי

(א) אויף ראג מארישינער און סאלטאבא איז צו שטאכען געווארען מיט מעסערס א געוויסער סטעפאן קיבערס (פון פאלבא 34).

פאגאטאוויע האט איהם ערטיילט ערשטע הילף. די מעסער-שטעכער ווערען געזוכט דורך דער פאליציי.

אויספלוגען קיין פאלעסטינע
פון 630.— זל. און
ארגאניזירט:
„ארביס" פיעטריקאווער 18, טעל. 33-49
65, " 20-20

אפקלאנגען פון דער ענדעקישער אויסראטונגס-פאליטיק בנוגע יודען אין לאדז

מיר ברענגען דאָ ווײטערע אויסצוגען פון די אַרטיקלען, וועלכע די יודישע פּרעסע אין לאַנד האָט אָפּגעדרוקט אין צוזאַמענהאַנג מיט דער ענדעקישער אויסראַטונגס־פּאָליטיק בנוגע יודען אין לאָדז.

פ. ק. שרײַבט אין ביאַליסטאָקער „אונזער לעבען":

אין לאָדז איז פאָרגעקומען עפּעס שוידערליכס: די דאָרטיגע ענדעקעס אין שטאָט־ראַט האָבען זיך דערוועגט אויפשפּילען אַזאַ אַנטי־יודישען סקאַנדאַל, וואָס פּוילען האָט נאָך נישט געהאַט:

אין פלוג דערוועקט זיך אַ שאלה:

מ'זאָגט דאָך, אַז די גאַנצע צײַט בײַזקײַט פון די ענדעקעס קומט דערפון, וואָס זיי זענען דערווײַטערט פון'ם רעגירונג־רודער, ווען מ'זאָל די ענדעקעס צולאָזען אַנצופירען מיט דער מלוכה, זאָגט מען, וואָלטען זיי לחלוטין נישט געווען אַזוי רעכטס־עקסטרעמיסטיש, ווי זיי ווײַזען זיך איצט אויס. היינט פאַרוואָס זענען זיי אַזוי ווילד צעקאָכט אין לאָדזער שטאָט־ראַט, וואו זיי האָבען דאָך די מעהרהייט?

איז אָבער דערויף פאַראַן אַ פּשוטער תירוץ: נישט געקוקט אויף זייער מעהרהייט אין שטאָט־ראַט, זענען די לאָדזער ענדעקעס נאָך אַלץ אין דער אָפּאָזיציע, מחמת דער מאַגיסטראַט מיט דער ענדעקישער מעהרהייט איז נאָך נישט באַשטעטיגט, און איך שטאָט געוועלטיגען נאָך פאַקטיש דער רעגירונג־קאָמיסאַר.

און ווײַבאַלד מ'טהאָגט נישט די אַחריות, מעג מען סקאַנדאַליזירען, און ס'איז אַ מצוה צו סקאַנדאַליזירען, כדי צו רייצען ביים המון די גראָבסטע חיה'שע אינסטינקטען און קאָמפּראָמיטירען די סאַנאַציאָנישע מאַכט, וואָס בעמט זיך אָן פאַר יודען.

ווערט דער נידערטרעכטיגער קאַניבאַלישער האַ־טיזם שוין אַנהויבען שנײַדען זײַן פרוכט אויך אין פּוילען אונטער אַ פּילסודסקי־רעגירונג? נישט וועגען אויספירען דעם בעשלוס רעדט זיך דאָ, וועגען דעם, דוכט זיך, דאַרף קיין מורא נישט זײַן, אָבער צי וועט דערלאָזט ווערען, אַז דער בעשלוס זאָל פאַלען? צי איז עס נישט אַ עפּעטליכע שענדליכע העצע געגען אַ טייל פון דער פּוילישער בעפעלקערונג, וואָס סימון דורך דער מאַכט דערשטיקט ווערען אין זוימען?

ס'זעט אויס, אַז מיט אָט דער שווערער שאלה איז דער לאָדזער וואָיעוואָדע געפאָהרען קיין וואַרשע צום מיניסטער קאָשטשאַלקאָווסקי, ער זאָל איהר פּסקנען.

עס דאַרף ווערען אויסגעטייטשט, אַז די רעגירונג וויל זיך נישט לאָזען פראָוואָצירען דורך די ענדעקעס, צו שאַפען דעם קאָנפליקט אַרום דער יודענפראַגע. בײַן, פאַר יודען וועט מען פאָרמעל זיך נישט אָננעמען, נאָר אויב דער גאַנצער בודזשעט וועט בעווײַזען, אַז די ענדעקישע מעהרהייט קען נישט פירען קיין ראַציאָנאַלע באַלעבאַטישקייט, וועט מען נישט דאַמאָלס פּיבאַנדעלען דעם שטאָט ראַט.

אַלענפאַלס זעהט זיך נישט אויס, אַז די ענדעקעס זאָלען פאַר זייער שייבער מ'שה בעקומען דעם לעקעכל, מ'זאָל בקרוב בעשטעטיגען זייער מאַגיסטראַט און דערלויבען זיי אײַנפירען דעם פּינצטערען וואַרישען פּרינציפּ אין דער צווייטער גרויסער שטאָט פון דער פּוילישער רעפּובליק.

און זאָל מען נישט מיינען, אַז ווען זיי וועלען טראָגען די אַחריות, וועלען זיי האָבען בושה. מ'האָט פאַר צוויי יאָהרען אַזוי אָפּטימיזירט אויך בנוגע היטלערן; זינט אָבער ער האָט בעוויזען זײַן שוידערליכען ציניזם, קען מען זיך שוין נישט פאַרלאָזען אויך אויפ'ן בושה־געפיהל פון די פּוילישע ענדעקעס!..

* * *

ה.ב. אין לעמבערגער „דער ב. מאָרגן" שרײַבט:

„די לאָדזער היטלעריסטען האָבען בעוויזען וואָס זיי קאָנען. זיי קאָנען שלאָגען יודען און קאָנען אײַנפיהרען דעם אַריער־פּאַראַגראַף, ווי נאָר זיי קומען צו דער מאַכט. עס האָט קיינער זיך נישט געמאַכט קיין אילוזיעס, אַז ביי אַנטיענדעקישער מעהרהייט אין לאָדזער שטאָט־ראַט וועלען די ענדעקעס זיך פיהרען ווי דזשענטעלמענער. דאָס האָט מען געקאָנט ערוואַרטען פון די ענדעקעס פון עלטערען דור. די יונגע ענדעקעס האָבען געלערענט אין אַנ־אַנדערער שול, זיי האָבען געלערענט ביי די היטלעריסטען און דערפאַר מרשעים יצא רשע.

עס איז אויפפאַלענד, וואָס גראָד אין לאָדז וואו עס לעבען אַזוי פיל אַרבייטער, האָט עס געקאָנט קומען צו אַנ'ענדעקישער מעהרהייט. מען האָט עס אין אָנהויב פערשטאַנען, אַז דאָס וועט האָבען בלויז אַ דעמאָנסטראַטיווע בעדייטונג געגען די הערשענדע פּאַרטייען.

איצט אָבער, ווען מען זעהט, אַז אַנ'ענדעקישע מעהרהייט הייסט אַ היטלעריסטישע מעהרהייט, וועט מען מוזען אויפפּאַסען אין דער צוקונפט, אַז אין קאַמף געגען די הערשענדע פּאַרטייען זאָלען נישט קאָנען קומען צו דער מאַכט עלעמענטען, וועלכע שטרעבען אײַנצופיהרען ביי אונז היטלעריסטישע מעטאָדען. די פּאָליטישע פאַקטאָרען פון די דעמאָקראַטישע אָפּאָזיציאָנעלע פּאַרטייען וועלען פון איצט אָן מוזען גענוי אויפפּאַסען, כדי נישט צו בעגעהען פעהלער, וואָס קאָנען דאַן פאַר זיי ווערען פאַטאַל.

פאַר דער יודישער בעפעלקערונג האָט לאָדז אויך אַרייַנגעבראַכט קלאָרקייט אין דער לאַגע. מיר וועלען איצט וויסען, אַזוי ווי עס זעהט אויס די בייזע אַנטיסעמיטישע שיטה, עס איז נישט מעהר דער טעאָרעטישער אַנטיסעמיטיזם, וועלכער האָט געשפּילט דעם „דזשענטעלמען". עס איז ריינער היטלעריזם אין זיין באַרבאַרישסטער פאָרם".

גוט מאָרגען!

דער יום־טוב פון אַ יוד אַנ'עסקן?

„פּורים איז נישט קיין יום־טוב און קדחת איז נישט קיין קרענק" — אַזוי זאָגט אַ ווערטעל. נאָר היות ווי קדחת איז געוואָרען אַ קרענק איז פּורים געוואָרען אַ יום־טוב.

האָבען מיר אין לאָדז הײַנט אַ דאָפּעלטען יום־טוב: שושן־פּורים און דער יובל פון דיר. דוד צעלמייסטער.

אין דער פּרעסע האָבען זיך בעוויזען לויב־אַרטיקלען וועגען די פאַרדינסטען פון ד"ר דוד צעלמייסטער פאַר'ן יודישען טעאַטער. אין די גאַסען הענ־גען דריי מוסטערדיגע אַפּישען. ס'האָט זיך געגריי־דעט אַ יובל־קאָמיטעט פון די סאַמע שמיעטאַנקע־ס'יובל'ט זיך!

איך האַלט דעריבער פאַר מײַן חוב עפּעס צו זאָגען וועגען דעם חתן היובל. איך וויל זאָגען דאָס, וואָס אין די אַלע אַרטיקלען איז נישט געזאָגט גע־וואָרען, בעמליך:

דער בעל־היובל וואָרט אין די אַרטיסטישע קרייזען פאַררעכענט פאַר אַ גרויסען קינסטלער. אַ קינסטלער אויף צו פאַרדינען געלד און נאָך מעהר קינסטלער אויף צו בעגראָבען געלד.

דער הײַנטיגער חתן־היובל איז מער קינסטלער פון דוביקאָווסקין: דוביקאָווסקי מאַכט פון בלאָטע־געלד, און ד"ר צעלמייסטער מאַכט פון געלד — בלאָטע.

נאָך אַ מעלה האָט ער: ער איז אַ יוד אַנ'עקשן. טאָמער עקשנט ער זיך איין, מוז ער דאָס אַדורכ־פיהרען. איז ער געווען אַ יוד אַ סוחר און וואָלט אפשר געוואָרען אַ גביר, האָט ער זיך אײַנגעע־קשנט — נײַן, און איז געוואָרען אַ דירעקטאָר בישראל.

האָט ער געהאַט אַ ביסעל געלד, האָט ער דאָך געקאָנט קויפען אַ נחלה אין ארץ־ישראל, איז ער דאָך אָבער אַ יוד אַנ'עקשן, פּאַקט ער דאָס אַרײַן אין וועבד, אין דעקאָראַציעס, אין קאָסטיומען און אין אַנדערע „שמאַכטעס".

ער איז מעהר עקשן פון די גרעסטע לאָדזער פאַבריקאַנטען און סוחרים: די גרעסטע פאַבריקאַנ־טען האָבען נישט געקענט אויסהאַלטען דעם סעזאָן. ד"ר צעלמייסטער האָט יאָ אויסגעהאַלטען — אַ יוד אַנ'עקשן!

זאָל זשע דער עקשן, ד"ר צעלמייסטער, בעשערט זײַן נאָך לאַנגע יאָהרען צו זײַן דער עקשן ביים יודישען טעאַטער!

אב—נעם.

צוויי מענשען דערהרג'עט געוואָרען ביי אַ צוזאַמענשטויס מיט דער „טאָרפּעדאַ"

(א) בעכטען, אינגעהפריה איז אויף די שינעס ביי ביטשאַנינע גאַס (ווידזעוו) פאָרגעקומען אַ מור־ראַדיגע קאַטאַסטראָפע, וועלכע האָט געקאָנט האָבען נאָך טראַגישערע פאָלגען, ווי די האָט געהאַט.

די קאַטאַסטראָפע איז געמליך פאָרגעקומען ביי אַ צוזאַמענשטויס פון דער „טאָרפּעדאַ" פון וואַרשע מיט אַ ברישקע.

ביים דורכפאָהר איבער די שינעס אויף ביטשאַנינע גאַס איז, איך מאָמענט פון דורכפאָהרען פון דער „טאָרפּעדאַ" פון וואַרשע נישט געווען אַראָפּגע־לאָזען דער שלאַבאַן, ווייל דער דרוזשניק מיכאַל מאַזיוס האָט זיך נישט געשטעלט צו דער דינסט.

גראָד אין דעם מאָמענט איז איבער די שינעס איבערגעפאָהרען די ברישקע פון מילך־הענד־לער יאַן יאַנאָווסקי, אײַנגעשפּאַנט אין איין פערד. אין דער ברישקע זענען געזעסען יאַנאָווסקי גופא און זײַן דינער, דער 22־יאָהריגער יאַן מיקערסקי.

די טאָרפּעדאַ האָט אַנגעקלאַפּט אין דער ברישקע און זי צושמעטערט אויף שטיקלעך.

יאַן יאַנאָווסקי (פשיאַזד 52) איז באַלד אויפ'ן אָרט דערהרגעט געוואָרען. אויך דאָס פערד איז דערהרגעט געוואָרען.

מיקערסקי איז שווער פאַרוואונדעט געוואָרען און אויפ'ן וועג אין שפּיטאַל איז ער געשטאָרבען.

די „טאָרפּעדאַ" איז נישט אַראָפּ פון די שינעס צוליב דעם, וואָס דאָס דערהרגעטע פערד האָט געגע־בען צוריק דעם מאַשיניסט דעם צוג בעצייטענס צו פאַרהאַלטען. ווען נישט דאָס, וואָלט די קאַטאַסטראָפע געקאָנט האָבען נאָך שרעקליכערע פאָלגען.

דער דרוזשניק מאַזיוס, אַלס שולדיגער אין דער קאַטאַסטראָפע איז אַרעסטירט געוואָרען.

דעם חשוב'ן דירעקטאָר
ד"ר דוד צעלמייסטער
אין צוזאַמענהאַנג מיט דער הײַנטיגער פייערונג פון זײַן
25־יעהריגען יובל
אויפ'ן געביט פון אויפריכטיגער און איבערגעגעבענער אַרבייט פאַר דער יודישער טעאַטער־קונסט, ווינשען מיר איהם נאָך לאַנגע יאָהרען פון פרוכטבאַרער טעטיגקייט מיט נאָך אַ גרעסערען ערפאָלג ווי ביז איצט.
רעפּרעזענטאַנץ פון דער ביר־ברויערײַ „אָקאָטשים"
טאַדעאוש פיהרער און מאָריצי סאַרא.
643

DR. MED. H. LUBICZ
פאַר הויט, ווענערישע און געשלעכטס־קראַנקה.
צעגעלניאַנאַ 7 (פריהער 43), טעל. 141-32
עמפּפאַנגס־שעה'ן 8–10, 12–2 און 5–8 אָוועגד,
זונטאָג און יום־טוב פון 9–11 בײַטאָג
און יו"ט 9–1. פאַר דאַמען בעזונדער וואַרטע־זאַל.

Dr. REICHER
פּאָלודניאָווא 28, טעל. 201-93
ספּעציאַליסט
פאַר מענער־שוועכע־בעהאַנדלונג.
ספּעציעלע בעראַטונגען און פּסיכאָ־אַנאַליזען
נעמט אָן פון 8–1 און פון 1–5 אָוועגד

ר. איזראַעל

דער בערזען־סוחר

שפּאַנענדער ראָמאַן פון יודישען לעבען

144

ראַבערט האָט זיך פיל אויפגעשטעלט פון זייט אָרט און האָט אויף די ערשטע פראַגע פון געריכטס־פאָרזיצער געענטפערט.

— די מאַדאַם רובין, אָט די וואָס זיצט מיט מיר צוזאַמען, האָט מיך בעשטעלט, אַז איך זאָל קומען צו איהר, כ'האָב פערשטאַנען, אַז עס האַנדעלט זיך וועגען אַ ליבקער דאַך און ביז אַוועק אין דער בעשטימטער צײַט. דאָרט האָבען מיר נישט לאַנג גערעדט.. מאַדאַם רובין האָט בעשטעלט ביי מיר, אַז איך זאָל אָפּנעמען פון ווען עפּעס אַ פערשוין, איך האָב דעמאָלס נישט געוואוסט אַז עס האַנדעלט זיך וועגען איהר מאַן, איבריגענס וואָלט דאָס מיר דאָך מאָלס געווען אַלץ אײנס, מיר האָבען זיך אָפּגעמ שמועסט וועגען פרייז און האָב מײַנס אויסגע־פיהרט.

— וואָס פאַרא פרייז האָט דער אַנגעקלאַגטער הער פאַר בעקומען.

— אײַנגאַנצען 200 פונט, הלואי וואָלט איך בײַדע פיס מיט אַ האַנד צובראָכען אײדער איך בין אַוועק צו איהר, וואָלט איך נישט געקומען צו דעם אײצטיגען אומגליק.

— בערזיקט איהר וואָס איהר האָט אויסגע־פיהרט דעם מאָרד?

— געוויס, בעריכטער, אויב איך אַליין האָב פון צייט צו צייט אויסגעפיהרט אַ שטיקל אַרבייט וואָלט זיך דערפון קיינער נישט געקענט דערוויסען, אַז מ'האָט אָבער אַן מיט די אינטעליגענטען אין שטענדיג שלעכט.

— איז אויך אָפּגעשמועסט געוואָרען ווי אַזוי דער מאָרד זאָל אויסגעפיהרט ווערען. צי האָט מען זיך אָפּגערעדט וועגען דעם, אַז דאָס פערברעכען זאָל אויסגעפיהרט ווערען אויף אַזאַ אַכזריותדיגען אופן, אַז דער טויטער קערפּער זאָל צושניטען ווערען און אַוועקגעשיקט ווערען אויף באַגאַזש.

— מײַן אײַנפאַל איז עס קיינעפאַלס נישט, מיר וואָלט דאָס קיינמאָל נישט געקומען אויף די גע־דאַנקען, אַז איך זאָל דאָס טון, איך וואָלט פּשוט דערהרגעט, וואָלט אַוועק פונ'ם אָרט, וואו דער מאָרד איז פאָרגעקומען און ס'וואָלט געווען נאָך אַלעם, זוכט דאַן דעם פאָראַנטוואָרטליכען שבײַ. אָבער זי האָט דאָס געוואָלט מאַכען אויפ'ן אינטעליגענטען אופן, מײַנענדיג אַז אַזוי וועט זײַן שווערער אויסצוגעפינען דאָס פערברעכען. נו, האָבען זיי נאָך מעהר פער־פּלאָנטערט דעם ענין און ס'איז געקומען דערצו, פון וואָס מיר זענען אַלע הײַנט עדות.

— ווער האָט געגעבען דעם פּלאַן פון צושנײַדען דעם טויטען קערפּער אויף שטיקער?

— ווער אויב נישט זי, וועלכער ס'האָט דעם מאָרד בעשטעלט, דאָס האָט זי געמיינט, אַז אַזוי וועט בעסער זײַן, נו, האָב איך דאָס אויסגעפיהרט אַזוי ווי זי האָט געוואָלט.

דער פערטער פון די אָנגעקלאָגטע דער „ווייסער אויסטער" איז געווען איבגאַנצען צוזאַמענגעבראָכען. ער האָט פּשוט נישט געוואוסט וואָס ער רעדט, ער האָט געציטערט, געוויינט און זיך געבעטען, אַז מ'זאָל איהם נישט פערמשפּטען צום טויט.

— לאָזט מיך לעבען, איך בין דאָ צום ווענינ־סטען שולדיג, איך האָב נישט געמאָרדעט איך האָב נישט קיין האַרץ הערצו, איך האָב נאָר געוואָלט פער־דינען געלד, און מעהר נישט.

— איהר ווערט נישט בעשולדיגט דערין, האָט דער פאָרזיצער געזאָגט, אַז איהר זאָלט האָבען אַלײן געמאָרדעט, נאָר אַז איהר האָט בעשטעלט דעם מאָרד איבער לעאָן בלומאַן.

— געוויס האָב איך נישט געמאָרדעט, דער מיסטער דזשאָן קיסטער, דער פּאָליציי־אינספּעקטאָר, האָט מיך צוגערעדט, אַז איך זאָל דערהרגענען דעם אויסלענדער און האָט מיר אַנגעוויזען ווער דאָס איז און וואו מיקען זיך מיט איהם טרעפען, מיר איז אַ שאָה געווען דאָס געלד וואָס איך האָב דער־ביי געקענט פאַרדינען און איך בין דערויף מסכים געווען, באַמעהר דערפאַר ווייל איך בין געווען זי־כער, אַז עס קען מיר גאָרנישט געשעהען, ווייל דזשאָן קיסטער האָט דאָס געהייסען טון, דאָך האָב איך דעם מאָרד נישט אויסגעפיהרט, איך בין צו ווייך דערצו און האָב ליבער געוואָלט אַוועקגעבען אַ העלפט פון מײַן פאַרדינסט, אײדער אַלײן אויסצו־פיהרען דעם מאָרד, העריבער האָב איך זיך פאַר־שטענדיגט מיט דעם, געשיקטען ראָבערט, וועלכער איז אַנ'אַלטער מייסטער אין אַזעלכע זאַכען און מיר האָבען זיך אָפּגערעדט, אַז ער וועט בעקומען אַ העלפט דערפון וואָס דזשאָן קיסטער האָט מיר צוגע־זאָגט און אַז ער זאָל זיך אונטערנעהמען אויסצופיה־רען דעם מאָרד, ראָבערט האָט מסכים געווען, הגם קיסטער ווען ער האָט זיך דערוואוסט וועגען דעם האָט זיך געקרימט און געצויגען מיט דער נאָז, ער איז נישט געווען צופרידען דערמיט וואָס נאָך איין מענש ווייסט וועגען דעם, ער האָט אָבער שנעל מסכים געווען מיט דעם און ראָבערט האָט דעם מאָרד אויסגעפיהרט.

— איז עס אַזוי אמת? האָט דער פאָרזיצער געפרעגט ראָבערטען.

— יאָ. ס'איז אמת אַזוי.

— זענט איהר ווייסט עס זיך מודה אין אויס־פיהרען דעם צווייטען מאָרד איבער לעאָן בלומאַן?

— ווי ער הייסט דאָרט דאָס ווייס איך נישט, אָבער אַז איך האָב דעם אויסלענדער מיט דער שוואַרצער באָרד דערהרגעט — דאָס איז אמת.

— און ווער האָט געגעבען דעם פּלאַן אָפּצו־שנײַדען ביים טויטען קערפּער דעם קאָפּ?

— דאָס האָט אַזוי געהייסען דער מיסטער פון דער פּאָליציי, אָט דער דאָזיגער דזשאָן קיסטער, באַלד דערנאָך ווי דער פערשוין איז שוין געווען טויט, האָב איך ביי איהם אָבגעגאָלט די באָרד, אויס געריינעגט דעם קאָפּ פון בלוט, אַפּגעשניטען איהם פון קערפּער און זאָך'ן איינפּאַקען אין אַ פּאַקעט, בין איך אַוועק אויף דער פּאָסט און אַוועקגעשיקט דעם פּאַקעט אויפ'ן אַדרעס פון דעם לאָנדאָנער פּאָ־ליציי־אינספּעקטאָר.

— איז דאָס אַלץ אמת, האָט דער פאָרזיצער געפרעגט דזשאָן קיסטער?

— יאָ, האָט דזשאָן קיין געענטפערט.

— נאָך וואָס איז נויטיג געווען, אַז נאָכדעם ווי דער אומגליקליכער איז ערמאָרדעט געוואָרען זאָל מען ביי איהם אָפּשנײַדען דעם קאָפּ און צושיקען צום פּאָליציי־אינספּעקטאָר.

— איך האָב שוין אײנמאָל געזאָגט, אַז איך וויל נישט געבען קיין שום ערקלערונגען און האָב גאָרנישט צוצוגעבען צו דעם וואָס איך האָב ביז איצט געזאָגט.

— איהר אַלס געוועזענער פּאָליציי־אינספּעק־טאָר וואָלט אַנדערש געדאַרפט בעהאַנדלען דאָס גאַנצע פּראָבלעם...

— מיר בעהאַנדלען דאָ נישט קיין פּראָבלעמען נאָר דאָ איז אַ געריכט וואו איהר זענט בערופען געוואָרען צו משפּטען די, וועלכע זענען צוליב דעם אָדער אַנדערער סיבה געקומען אויף דער בעשולדיגונגס־באַנק.

דער פאָרזיצער האָט זיך מעהר נישט אַרײַנגע־לאָזען אין קיין חקירות און דיסקוסיעס מיט דזשאָן קיסטער און איז צוגעטרעטען צו די ווײַטערדיגע פּראָצעדור־מאָמענטען אין פּראָצעס, וועלכער איז געוואָרען אַלץ מעהר און מעהר שפּאַנענד. דאָס געהיימניספולע פערהאַלטען זיך פון קיסטערן איז גער פּרוי רובין האָבען נאָך מעהר פערשטאַרקט די שפּאַנונג.

(פאָרטזעצונג קומט)

היינט — 25־יאהריגע יובל־פייערונג פון דירעקטאר דוד צעלמייסטער

אנ'אוניקום

א מאדנער מענש דער דאזיגער דוד צעלמייס־טער — א יוד, א באלעבאטישער יוד, אהן עין־הרע אין די מיושב'דיגע יאהרען, און פערנעמט זיך מיט אזעלכע „נארישקייטען“, ווי מאכען טעאטער...

ס'איז עפעס גאר נישט קיין עסק פאר א יודי־שען דורכשניטס־מענש פון דער פעטריקאווער אדער נאוואמיעסקא גאס!

אט — א טראנספארטעל אפפאל, א פעקעל ווי־גאניע, א שטיקעל קאמגארן — אין דעם, זעהט איהר לוינט זיך ארייננצולעגען כוח און מוח און קאפיטאל, אבער ארייננטון זיך בראשו וברבו אין אזעלכע „גוי־אישע“ זאכען, ווי טעאטער, ווי „קאמענדיאנטעריי“ — ארייננלאזען זיך אין אזעלכע „פוילע געשעפטען“ — דערצו דערגרייכט זעלטען ווער ביי יודען, און דעריבער קען עס פאסירען אזא באמת אויסטער־לישע זאך, אז אין גאנץ פוילען זאל זיך געפינען איין־און־איינציגער טעאטער־דירעקטאר פון יודיש טעאטער, און דאס איז דוד צעלמייסטער.

* * *

איינער פון די ערשטע פארבעדינגונגען אינם טעאטער־וועזען איז דיסציפלין: מיט דעם מוז זיך אנהויבען און מיט דעם לאזט זיך אויס טעא־טער — דאס איז דער וועג פון א' ביז ת', אויף וועלכען עס לעבט זיך אויס דער טאלאנט פון טעא־טער־קאלעקטיוו.

אין־וואס־אין־וואס, אבער אין איבערגעטריבע־נעם געפיהל פאר פרידליכער, קאלעקטיווער, באמת דיסציפלינירטער טעאטער־ארבייט קאן מען דעם יודי־שען אקטיאר נישט חושד זיין —

פערקעהרט, ער איז אפט דער מוסטער פאר אויס געשפראכענער אנארכיע נארישסטער און בלינדעס־טער זעלבסט־פערליבטקייט און סתם נישט־געשטוי־גענע־נישט־געפלויגענע פלאכע קאפריזען.

ווען מען זאל זוכען סיבות, קאן מען דעם דא־זיגען צושטאנד גאנץ לייכט פערענטפערן, און דער ערשטער תירוץ וועט שטענדיג זיין — מאנגעל אין אינטעליגענץ.

דאס איז אבער א תירוץ פאר זיך, אזוי צו זאגען, א צווייטער תירוץ.

וואס זאל מען אבער טון, אז דער אונבעדינג־טער פאקטאר — דיסציפלין זאל יא נעסטיגען אינם יודישען טעאטער און האבען א שטיקעל שליטה?

דערויף איז ביי אונזערע פערהעלטענישען, דא איין עצה — א פיהרער פונם טעאטער, א רוטיניר־טער, ענערגישער דירעקטאר, וואס זאל „קאנען א קאץ אנ'עק פערבינדען“, אזא איינער, וואס דאס טעאטער זאל איהם, — חוץ ספעקולאציע אויף דער נאאיוויטעט פון די גרויסע קאפריזנע קינדער, ווי אקטיארען זענען עס בכלל — עפעס קאסטען, און א סך קאסטען —

אזא איינער, וואס זאל דעם ענין טעאטער ליב האבען אהבת נפש און זיך איבערנעמען מיט זיינע פריידען און ליידען —

אזא איינער, וואס זאל קענען מאכען טעאטער־יום־טוב!

אזא איינער איז, דאכט זיך, אין דעם איצטיגען מאמענט דער בעל־יובל, וואס שטייט פעסט אויף דעם נעביט מיט בנין און קנין.

* * *

ספעציעל ביי דעם איצטיגען פערמאנענטען עקא־נאמישען און פאליטיש־געזעלשאפטליכען קריזיס קאן עס גרייליך געמאלט זיין, אז דעם איינציגען יו־דישען טעאטער־דירעקטאר (אויף אייגענעם חשבון און אחריות) זאל מען קאנען פון צייט צו צייט טיטולירען: באנק־דירעקטאר, מחמת — עס קאן איהם באנג־טון, וואס ער איז דירעקטאר...

צום גליק קאן אבער די דאזיגע טיטולירונג זעל־טען־ווען אנגעווענדעט ווערען ובפרט דערפאר, וואס נעמענדיג אין אכט דעם פאקט, אז שטאטישע דורך פערשידענע אינסטאנצען געשטיצטע טעאטער־דירעקטארס איז עס א סך באנגער—גייט ער ארוים פונם סעזאן־שפיל מיט כבוד און אויפטו (אי־דא קאמינסקא, גראנאך, קאטש)!

* * *

דער טעאטער־דירעקטאר־פיאנער אין לאדז איז געוועזן יצחק זאנדבערג, וואס האט פערשריבען איינע פון די שענסטע בלעטלעך אין דער יודישער טעאטער־געשיכטע.

זיין ממלא מקום אין לאדז איז איצט דוד צעל־מייסטער — א יחיד במינו.

מיר ווינשען איהם, אז ער זאל זיך שטארקען אויף זיין פאזיציע און קרעפטיגען די יודישע טעא־טער־פאזיציע אין לאדז!

מ. ב.

די שטאטישע קאסעס זענען פארן יודישען טעאטער פערשלאסען אויף זיבען שלעסער און די יודישע גע־זעלשאפט איז נישט בכח, אין דער היינטיגער צייט, צו שטיצען מיט געלד־מיטלען דאס יודישע טעא־טער.

בלייבט דעריבער נישט פאר'ן יודישען טעאטער קיין אנדערער אויסוועג ווי נאר אויסגעהאלטען צו ווערען אויפ'ן מאגען פון יודישען אקטיאר. קיין שום קאפיטאליסט פערמאגט נישט די נאאיווקייט צו וועלען איינשטעלען זיין קאפיטאל פאר דער יודישער ביהנע. דוד צעלמייסטער איז דער איינציגער דא אין

לאנד, וועלכער שטעלט יא איין קאפיטאל אין יודי־שען טעאטער. ער פערמאגט א שוואכקייט צום יודי־שען טעאטער, דאס איז א שוואכקייט פון דעם מין, וואס עס פערמאגען פערליבטע מענשען.

דוד צעלמייסטער איז פערליבט אינם יודישען טעאטער, מאכט ער מיט דעם גאנצען ליידענס־וועג, אלע מאטערנישען און פלאגען, וואס עס לעבט אי־בער דאס יודישע טעאטער. עס איז א שווערער און ביטערער וועג, נאר צעלמייסטער געהט מיט און געהן געהט ער האנט ביי האנט און אפט פעסט צוזאמענ־געשלאסען.

זיין גורל איז שוין וויזט אוים ענג פערבונדען מיט'ן יודישען טעאטער. די אלע וואגלעני־שען און צרות, וואס דאס יודישע טעאטער האט מיט געמאכט אין די לעצטע 25 יאהר, בעגלייטען אויך דעם ענערגישען צעלמייסטער. מען זעהט איהם סיי ביי אויפשוואונגען און סיי ביי ירידות. ווי נאר א ריזיקאלישער עקספערימענט, עפעס א פאנטאסטישער אויפטו, וועלכער עס איז פרוב צו דערהויבען דעם קינסטלערישען מצב פונם יודישען טעאטער, שטעהט צעלמייסטער אין פאדערגרונד, ניט מעגליכקייטען, מונטערט שאפט זיכערקייט, ברענגט אריין פייער און גלויבען אין די אייגענע כוחות און בויט אהן אויפ־העך, אונערמידליך.

שטענדיג בעט ער זיך, מען זאל איהם ברענגען נייעס, נייעם רעפערטואר, נייע ארטיסטישע קרעפ־טען, נייע רעזשיסערישע אויפטון און ער איז גרייט צו ברענגען די גרעסטע און שווערסטע קרבנות. ער וועט נישט לאזען פאלען קיין שום קינסטלערישע טעאטראלע דערשייגונג, ער שטעלט זיך נישט אפ פאר די גרעסטע אויסגאבען. ער איז גארנישט אזוי רייך ווי פערשווענדעריש ער איז פארן יודישען טעאטער: ער בעציהט זיך צום טעאטער, ווי א בלינד־פער־ליבטער ער זעהט נישט קיין שום שלעכטע זייטען, וואס זאל איהם אפשטויסען. פעריאזען; מיט'ן יו־דישען טעאטער איז איהם גוט, דא לעבט ער זיך אויס, עס איז זיין לעבען, זיין אינערליכקייט, עס איז זיין גייסטיגע וועלט, פון וועלכע ער קאן שוין נישט און וויל אויך שוין נישט ארוים.

דוד צעלמייסטער וועט זיך שוין נישט שיידען מיט'ן יודישען טעאטער. אויב ער האט דאס שוין נישט געטון ביז איצט, וועט ער דאס שוין נישט טון. ער בלייבט שוין דער שטענדיגער בעגלייטער, דער שטענדיגער טרייסטער פון דער יודישער ביהנע־קונסט.

אויב די שווערע צייטען וואס זענען ביז איצט געוועזן מיט'ן יודישען טעאטער, האבען נישט בעוווי־זען אוועקצוטרייבען פון זיך דעם געטריען פאטער־ליכען צעלמייסטער, וועלען שוין דאס נישט בעוווי־זען צו טון קיין שום שווערע צייטען.

דוד צעלמייסטער שטעהט פעלזען פעסט, מיט'ן גאנצען אינערליכען פייער, מיט זיין גאנצער שפרו־דעלדיגער ענערגיע, מיט זיין גליהענדיגען טעמפע־ראמענט, ביים יודישען טעאטער.

היינט, אינם טאג פון זיין 25־יעהריגען יובל, בלייבט צו ווינשען איהם, ער זאל נאך לאנגע יאה־רען שטעהן מיט דער זעלבער נישט אפגעשוואכטער קראפט און טון די הייליגע עבודה פאר דער יודישער טעאטער־קונסט.

טעאטער מענש

א פערדינטער יובל

דאס יודישע לאדז קומט היינט אויס צו פייערן א יובל פון דעם יודישען טעאטער־דירעקטאר דוד צעלמייסטער. איז דאס א יובל פון א מענשען, וועלכער איז דער איינציגער ביים איצטיגען מא־מענט דא אין לאנד, וועלכער טראגט אויס אויף זיי־נע פלייצעס איינעם פון אונזער וויכטיגסטען קולטור־צוויג — דעם יודישען טעאטער.

זיין א דירעקטאר פון יודישען טעאטער אויפן איי־גענעם חשבון, הייסט אויסטראגען גרויסע דעפיצי־טען אהן וואס עס קאן היינט צו טאג גאר נישט גע־מאלט זיין. קיין שום טעאטער קאן ביי די היינטיגע ווירטשאפטליכע בעדינגונגען, נישט אויסקומען אהן שטאטישע, אדער געזעלשאפטליכע הילף. דאס יודי־שע טעאטער איז, אין דער היגזיכט, אויך נישט קיין אויסנאהם ווען עס האנדעלט זיך נוענען סובסידיעס.

300 זל. פאר 96 שעה ארבייט

פאדערען די בעקער־ארבייטער פון די מצה־בעקערס

אין בעקער־ארבייטער־פעראיין (אנ־אזאוהא 9) איז בעכטען פארגעקומען א פערזאמלונג וועגען די ארבייט אין די מצה־בעקערייען.

ס'איז בעשלאסען געווארען צו פאדערען פון די מצה־בעקערס פאר 96 שעה ארבייט (2 וואכען צו 8 שעה א טאג) 300 זל. פאר די שיבער'ס און קנעטער'ס און א חוץ דעם צו האלבע פוד מצות, צוליב די ארבייטסלאזיגקייט ביי די בעקער־ארבייטער און צוליב דעם וואס די ארבייטער קוקען א גאנץ יאהר אויס אויף די צוויי מצה־וואכען איז בעשלאסען געווארען, נישט צוצולאזען אין די מצה־בעקערייען, נישט קיין בעקער־ארבייטער.

צום סוף איז בעשלאסען געווארען זיך צו ווענ־דען צום יודישען בעקער־צעך וועגען א געמיינזא־מער קאנפערענץ צו בעהאנדלען די אנגענומענע בעשלוסען.

פערזאמלונג פון שטעפער־צעך

בעטראכט די לאגע אין פאך

שבת איז אווענד אין לאקאל פון צענטראלען יודישען האנדווערקער־פערבאנד, פילסודסקיעגא 69, פארגעקומען א פערזאמלונג פון שטעפער־צעך.

אויפ'ן טאג־אָרדנונג איז געווען וואהלען פון א נייע פאך־קאמיסיע און וועגען דער לאגע אין שטעפער־פאך.

די פערזאמלונג עפענט דער סעקרעטאר פון צעך א. ביינקע און ווייזט אן, אז צוליב דעם, וואס די פאך־קאמיסיע איז געווארען דעקאמפלעטירט און צוליב'ן ענדיגען פון דער פארגעהענער קאַ־דענץ מוז געוועהלט ווערען א נייע קאמיסיע, ווייל צוליב דער נישט טעטיגקייט פון דער קאמיסיע ליידט דאס פאך.

די פערזאמלונג איז צוגעטראטען צו וועה־לען די קאמיסיע, ביים אדורכפיהרען די וואהלען האט זיך ארויסגעוויזען, אז די וואהלען קענען נישט פארקומען צוליב דער נישט איניגקייט פון די פערזאמעלטע לגבי די ארויסגעשטעלטע קאנדי־דאטען און עס ווערט בעשלאסען, אז ביז צו די וואהלען פון א קאמיסיע זאל דערווייל די פער־וואלטונג אנפיהרען מיט די אויפגאבען פון דער פאך־קאמיסיע.

א. ביינקע גיט איבער א איבערזיכט פון דער לאגע אין שטעפער־פאך. די לאגע איז א זעהר פער־ביטערטע, די קאנקורענץ איז א אויסערגעוועהנליכע.

די פערוואלטונג פון צעך איז ביז איצט נישט געווען אימשטאנד אין דער פראגע עטוואס אויפ־צוטון צוליב דעם, וואס ביז איצט זענען כמעט אויף אלע איהרע זיצונגען, געווען פראגען פון האנדווער־קער־קארטען, יעצט האט די פערוואלטונג אנגע־נומען ווייטערגישע שריט אנצונעהמען אנ'אקציע צו ליקווידירען די טראגישע לאגע פון שטעפער־פאך.

די פערוואלטונג איז צוגעטרעטען צו רופען די אלגעמיינע פערזאמלונג פון צעך אויף חול המועד פסח.

יעדען זונטאג און מיטוואך דיזשורירען פער־וואלטונגס־מיטגלידער אין לאקאל פון צעך.

אלפוילישע קאמיס'ע פון פלייש און וואורשט־אויסארבייטונגס־צעכען

די נאהענטסטע טעג קומט פאר אין פערבאנד פון די האנדווערקער־קאמערען אין ווארשע א זיצונג פון דער קאמיסיע פון פלייש און וואורשטען אויס־ארבייטונגס־פאך, וועלכע בעשטעהט פון פארשטעה־ער פון אלע האנדווערקער־קאמערען.

פון לאדז וועלען אין דער קאנפערענץ אנ־טיילנעהמען דער פרעזעס פון פוילישען צעך, פאוו־לאווסקי, פון יודישען צעך, גיינבערג און א פאר־שטעהער פון דער לאדזער האנדווערקער־קאמער.

שטרייק פון שעכטעל־ארבייטער

מאנטאג דעם 18־טען ד. ח. זענען צוגעטרעטען צו א שטרייק די שעכטעל־ארבייטער. די ארבייטער פאדערן א לוין־טאריף פון 50 גר. ביז 1 זל. א שעה, 46־שעה'דיגע ארבייטס־וואך, סאציאלע פערזיכע־רונגען א. א. וו. ס'איז כדאי אונטערצושטרייכען, אז אממייסטענס זענען בעשעפטיגט אין פאך יוגענד־ליכע ארבייטער, וועלכע פערטרעטען די עלטערע אר־בייטער און וועלכע פערדינגען פון 8 ביז 10 זל. א וואך. די עלטערע ארבייטער פערדינען דורכשניטליך 30 גר. א שעה, פון קיין סאציאלע פערזיכערונגען געניסען די ארבייטער נישט.

זעלבסטמארד

(א) פאר'ן פאפיראסען־ביידעל אויף קיליג־סקיעגא 60 האט מען געפונען א פער־סמ'טען מיט זאלץ־זויער דעם 44־יאהריגען קריגס־אינוואליד מרדכי פעלזענשטיין (פון וועגלאווא 10).

אין א זעהר שווערען צושטאנד האט מען איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל.

די סיבה פונ'ם זעלבסטמארד איז מאטעריע־לע נוים.

ראדיא־ווינקעל

200 ארבייטסלאזע הויבען אן א נייע לעבען

אויף אנ'איינזאמען אינזעל אין שטילען אקעאן

א גרויסע סענסאציע האט לעצטענס ארויסגע־רופען די ידיעה אין דער ענגלישער פרעסע, אז צוויי הונדערט אונגארישע ארבייטסלאזע, גייסטיגע אר־בייטער, האבען זיך געווענדעט צו דער ענגלישער רעגירונג מיט א ביטע, מען זאל זיי אפגעבען איינע פון די נישט־בעוואוינטע אינזלען אויפ'ן שטילען א־קעאן. די ביטע פון די צוויי הונדערט געוועזענע אנ־געשטעלטע, לעהרער, דאקטוירים, אינזשיניערען א. אנד. וועלכע קאנען נישט געפינען קיין פרנסה, ביי זיך אין דער היים. איז שטארק אונטערשטיצט גע־ווארען דורך דער אונגארישער רעגירונג וועלכע האט אויף א דיפלאמאטישען וועג אויסגעפועלט ביי דער ענגלישער רעגירונג די הסכמה אויף דעם דרייסטען פלאן פון די פערצווייפעלטע ארבייטסלאזע.

די דאזיגע צוויי הונדערט העלדישע פיאנערען זענען שוין די טעג אוועק אין זייער ווייטען וועג אויפן שטילען אקעאן, וואו זיי וועלען אויף אנ'איינ־זאמער אינזעל אנהויבען א נייע לעבען.

דער זעלטענער אויפטו פון די צוויי הונדערט, וואס האט נישט זיין גלייכען אין דער געשיכטע, האט געמאכט א שטארקען רושם אויפן אינטערנאציאנא־לען פערבאנד פון גייסטיגע אנגעשטעלטע און אויף פיל אנדערע געזעלשאפטען און איינפלוסרייכע פערזאנען.

פון אלע זייטען האבען זיך א שיט געטון מתנות פאר די קרבנות פון קריזיס, עס האט זיך זאגאר געביל־דעט א ספעציעלער קאמיטעט וואס האט בעזארגט די דרייסטע פיאנערען מיט אלע נויטיגע מאטער־יאלען מכשירים און פראוויאנט, זיי זאלען קאנען איבערהאלטען די ערשטע צייט אויף דער נישט־בע־וואוינטער אינזעל, ביז זיי וועלען זיך ווי געהעריג איינארדנען.

דער קאמיטעט האט אויך געזארגט דערפאר אז די צוויי הונדערט אינטעליגענטען זאלען נישט בליי־בען אין זייער איינזאמקייט אפגעריסען פון דער וועלט צו דעם צוועק זענען זיי פערזעהען געווארען מיט א ראדיא־סטאציע און מיט דער הילף וועלען זיי דער־האלטען דעם קאנטאקט מיט זייער היים און פאטער־לאנד.

„קעסטלעך“ פון פוילישן ראדיא הייסען שוין אנדערש

די בעליבטע „פאסט־קעסטלעך“ פון פוילישען ראדיא, וועלכע ענטפערען אויף די בריף וואס ווע־רען ארייננגעשיקט דורך די ראדיא־הערער, האבען איצט געענדערט זייערע נעמען.

דאס פאפולערע פאסט־קעסטעל פון דר. מאריאן סטעמפאווסקי, וועט איצט הייסען „דאס אלגעמיינע קעסטעל“ (סקזשינקא אגולנא), ווייל עס ווערען דארט ארומגערעדט אלגעמיינע פראגען, אויסערדעם ווערט פון אלע קעסטלעך אפגענומען דאס ווארט „פאסט“.

די ראדיא־הערער וואס וועלען איצט ארייננשי־קען בריף צו די בעזונדערע קעסטלעך ווערען געבע־טען צוצופאסען זיך צו די ענדערונגען און אדרעסי־רען לויט דער נייער טערמינאלאגיע.

אינטערנאציאנאלער אויסטויש פון ראדיא־פראגראמען

איז ענטשטאנען א דאנק דער פוילישער איניציאטיוו

אונזערע ראדיא־הערער האבען שוין לאנג פערגע־סען דעם מאמענט ווען מיט עטליכע יאהר צוריק איז פארגעקומען די ערשטע טראנסמיסיע פון א קאנ־צערט אין ווארש. פילהארמאניע קיין וויען וועלכע איז צושטאנד געקומען א דאנק דעם פארשלאג פון דער, דאן נאך יונגער פוילישער ראדיאפאניע, היינט האט שוין אויפגעהערט צו עמאציאנירען אפילו א טראנסמיסיע פון דער אנדערער זייט ערד־ קוגעל. דער געדאנק פון פוילען, אז די ראדיא־פראגראמען זאלען אויסגעטוישט ווערען דורך טראנסמיסיעס מיט דער הילף פון טעלעפאנישע קאבלען, צווישען די בעזונדערע מלוכות איז זעהר שנעל אנגענומען געווארען און האט געגעבען זעהר גוטע רעזולטאטען.

די פוילישע איניציאטיוו האט געבראכט דער־צו אז דער ערשטער אינטערנאציאנאלער קאנצערט איז אין זיינער צייט צושטאנד־געקומען, דערפאר טאקע האט די ראדיא־פעלקער ליגע געוועהלט אלס איהר פרעזעס פון דער קאמיסיע פאר קולטורעלער דערנעהנטערונג און פראגראם־אויסטויש, דעם גענע־ראל־דירעקטאר פון פוילישען ראדיא דר. כאמיעץ.

Dr. med.
R. Zalcwasser
כירורג
ציגעל־גאס 19, טעל. 125-17
נעמט אן פון 1—2 און פון 4—6 נאכמ.

פון סוויטערמאכער פעראיין
ביים צענטר. יוד. האנדוו. פערבאנד (פילסודסקיעגא 69)

אין צוזאמענהאנג מיט בעפאר־שטעהענדען סע־זאן אין סוויטער־מאכער־פאך, האט די פערוואלטונג בעשלאסען אנצונעהמען אן אקציע געגען דער שעדליכער קאנקורענץ, וואס הערשט אין דעם פאך און וואס האט דעריהרט דאס פאך צו א זעהר טרויעריגע לאגע.

צו דעם צוועק ווערט בקרוב צוזאמענגערופען א גרעסערע פערזאמלונג פון אלע מיטגלידער. די פערוואלטונג האט בעשלאסען מיט אלע מעגליכע מיטלען אנצונעהמען שריט דאס צו בעקעמפען, ווייל דער צושטאנד וואס הערשט ביז־איצט אין פאך קען דערפיהרען צו פולשטענדיגען אונטער־גאנג.

פון „וויזא"

היינט מיטוואך, דעם 20 ד. ח. 9 אין אווענד וועט אין אייגענעם לאקאל (שענקעוויטשא 26 פאר־קומען א געזעלש. טיי מיט א רעפעראט פון ד־ר. מיכאל בראנדשטעטער א. נ. „די זאגע פון דער משפחה אפענהיים" (אויפן יסוד פון פוכטוואנגער'ס ווערק).

די פראנצויזישע פרעסע וועגען די צוויי יאהר מיליטער־דינסט

(ענדע פון דער 4־טער זייט)

צוויי יאהר. מען מיידט באטיירליך נישט אויס אנצו־פאלען אויף לעאן בלום, אויף די קאמוניסטען. דער „פאריז־מידי" גיט אפילו איבער, אז אין מאסקווע האט מען די ידיעה גוט אויפגענומען. דער „פאריז מידי" ציטירט אפילו פון רוסישע בלעטער (נישט אנגעבענדיג דעם נאמען פון דער צייטונג!)

איצט איז דאס איין־אפעאישע לעבען אפהענגיג פון דער דייטשער בעוואפנונג. אזוי ארום וועט דאס פע־שטארקען פון פראנקרייך נאך פעסטער מאכען די פראנצויזיש־רוסישע פריינדשאפט".

עס איז דא א פראנצויזיש־רוסישער אבמאך, און ראטען רוסלאנד האט א אינטערעס אז פראנק־רייך זאל מיליטעריש זיין שטארק געגען דעם בשותפותדיגען דייטשען געגנער... און חוץ דעם האט מען טאקע א גרויסען ארגומענט געגען די ליבקע מיט דעם מיליטער־דינסט אין ראטען רוסלאנד, וואס דויערט מעהר ווי צוויי יאהר.

גאללוס ברענגט דאס אויס און שרייבט ציטירענ־דיג די מיליטערישע צייטונג פון ראטען רוסלאנד „קראסנאיא זוועזדא".

אנשטאט 1,665 מיליאן, וועלכע מען האט פאר־אויסגעזעהן, אויף 1934 זענען די אמתע מיליטער־הוצאות געווען 5 מיליארד. אויף דעם יאהר 1935 רעכענען מיר, וועלען די קריגס הוצאות דערגרייכען זעקס מיט א האלבען מיל־יארד...

ווער האט אזוי? — פרעגט גאללוס — הא־פלאנדען אדער דער גענעראל מארען? חלילה! — דאס איז דער קאמאנדאר טוכאטשעווסקי, אויפ'ן זיבעטען קאנגרעס פון די סאוויעטען אין מאסקווע און די מיליארדען, וועגען וועלכע ער רעדט — מיליארדען רובל. און דער רובל איז אפיציעל ווערט 13 פראנק, און פאקטיש נאר 4 פראנק. אזוי ארום וועט דאס יאהר דער מיליטערישע בודזשעט פון ראטען־רוסלאנד דערגרייכען 26 מיליארד פראנק.

און ווי אזוי האט מען די ערקלערונג אויפגענו־מען אויף דעם קאנגרעס אין ראטען־רוסלאנד? — מען האט פראטעסטירט געגען אזא מיליטאריזאציע — פרעגט גאללוס — און ווער ציטירט ווייטער די „קראסנאיא זוועזדא".

א שטורם פון אפלאדיסמענטען, געשרייען הורא! — זאל לעבען די רויטע ארמעע! — זאל לעבען וואראשילאוו! — דער גאנצער זאל אפלאדירט שטארק און לאנג.

און איך פראנצויזישען פארלאמענט ווערט דער קאמוניסטישער דעפוטאט טהארעז: איך בין נישט קוואליפיצירט צו רעדען אין נאמען פון ראטען־רוסלאנד. אבער איך קען אייך פערזיכערען אז די סאוויעטישע ארבייטער קוקען מיט סימפאטיע אויף אונזער בעוועגונג געגען דעם אימפעריאליזם און לאמיר ווינשען, אז מיר זאלען שנעל נאכקו־מען זייער רוהמפולען ביישפיל!

און גאללוס פיהרט אויס:

א רוהמפולען ביישפיל? — וועלכען ביישפיל? פון די 26 מיליארד? — ניין. קיין איין סו נישט, קיין איין מאן נישט. אלזא מען פערשטעהט מעהר גאורנישט.

י. סקי

Dr. med. L. Berman

צעגעלניאנא 15. טעל. 149-07
ספעציאל־ארצט פאר מענער־שוועכע־בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג.
נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אוונד.
זונטאג פון 9—1 פארמיטאג.
פאר אונבעמיטעלטע—לעטשניצע־פרייזע

MARTA EGGERTH מיט'ן אנטייל פון Garinne Callone רעזשי היינט פייערליכע פרעמיערע! היינט פרעזענטירען מיר דאס פרעכטיגע מייסטערווערק
אין דער הויפטראלע דער קעניג פון די טענארען Robert Stoltz מוזיק פון
JAN KIEPURA פאר דיר זינג איך אין פילם א. נ.

קלאנג־קינא CAPITOL זאוואדזקא 16

„TOSCA" וועלכער וועט זינגען אלערליי לידער און אריעס פון דער אפערע
אויסער'ן פראגראם: קלאנג־צוגאבע פון P.A.T. און לאנד־אקטואליטעטען. אנהויב פון די סעאנסען טעגליך 4.30 נאכמ. שבת און זונטאג 12.30 בייטאג.

מודעה מהראבינאט.

1) די בעקער פון מצות זאלען נישט מאכען קיין שום הוצאות, איידער די בעקעריי וועט ווערען נאכגעזעהן פון דעם ראבינאט, אז ס'איז פאסענד און בעקוועהם צו באקען מצות.
2) ביי וועמען עס איז פארגעקומען א חילול שבת אדער מיט אזעלכען שותף וועט מען נישט כשר'ן די בעקעריי.
3) פסח'דיג מעהל איז אויף יעדען זאק א הכשר פון ראבינאט, פרעמד מעהל א גרוין צעטעל קאנטראלירט דורך ראבינאט און היגע מעהל רויטע צעטעל געמאהלען בהשגחת ראבינאט.
4) דוד געליבטער האט פאר אייניגע מאנאטען צוגענומען אינקאסע־ביכלעך פון מחזיקי התורה און וויל נישט אבגעבען, זענען מיר מפרסם, אז מ'זאל קיינעם נישט געבען געלד אויף אזא ביכעל און מ'זאל דאס ביכעל פערהאלטען און אבגעבען הרב ראזענבערג. 644 לאדזער ראבינאט.

שנעל־דרוקעריי בראמבערג
צעגעלניאנא 8. טעל. 255-09
פיהרט אויס:
בריף־בויגען, קאנווערטען, רעכנונגען, קוויטאנציעס, פערלאבונגס־ און חתונה־קארטען, וויזיט־קארטען, טריקא־ און קאנפעקציע־עטי־קעטען, שטרימף־באנדראלען
רעעל !!! מעסיג און שנעל און ביליג

Dr. med. Z. DATYNER
אוראלאג
ספעצ. פאר נירען, בלאז און אורין־קראנק.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעהמט אן פון 2—3 און פון 6—8 אוו

Dr. med. Leon Familier
אינערליכע און קינדער־קראנקהייטען
6. שערפיעז 37 (בענעדיקטא)
נעהמט אן פון 5—7 נאכמ.

Bardzo praktyczna pisząca maszyna do rachowania systemu „ADDO" ręczne i elektryczne, ceny wyjątkowe niskie, poleca
Józef Leżon
PRZEJAZD 4, tel. 102-23.

שיטלען!
טוט פאריזער שריגען צו בעקומען ביי
קערש,
סקווערא 15

קליינע אנאנסען!
1 זלאטי
אנאנס ביז 15 ווערטער

פריוע פאסטענס
א קוואליפיצירטע קעטלערין אויף א 16־ער מאשין קען זיך זאפארט מעלדען ביי זשוליצקי, פאלודניאווא 16, וו. 11.

א יונגעל ווערט געזוכט צו א שיין פאך פון 15 ביז 18 יאהר. אפערטען אונטער „סאליד" אין אדמינ. 6821

ראקאלען!
צו פערמיטען א שטוב און קיך מיט בעקוועהמליכקייטען אויפ'ן 1. שט. פון 1־טען אפריל. צו ערפאהרען ביים ווירט, אל. 1־טער מאי 71.

צוליב אבריזע איבערצוגעבען א זוניג צימער מיט וואסער און אבגוס 55 זל. א קווארטאל דירה־געלד. מיעל־טשארסקיעגא 7, וו. 14. 2468

פערשידענעס
איך קאן מיטנעהמען א מיידעל נאך פאלעסטינא, איך בעזיץ א סערטי־פיקאט. אפערטען אין אדמיניסטראציע אונטער „P. L."

אגענטען אינקאסענטען בעשעפ־טיגטע אין האנדעל מיט טייה אויף ראטעס געזוכט, אפערטען אין אדמ. פאר „הוי־כער פערדינסט". 6801

ד"ר העללער
ספעצ. פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער־שוועכע
8 טראוגוטא 8, טעל. 179-89
נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אוונט
זונטאג פון 11—2 מיטאג.
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע־זאל.
אונבעמיטעלטע — לטעשניצע־פרייזן

Dr. J. Neuman
כירורג
(וועלכער אָרדינירט אין שפיטאל אויף דרעוונאווסקא).
נעמט אן אין דערהיים פון 6—8 אוונד
זאכאדניא 57, טעל. 128-95

Dr. S. Kantor
ספעציאליסט פאר הויט און ווענע־רישע קראנקהייטען (סיפילי און טריפער), היילט מענער־שוועכע
פיעטריקאווער 90 טעל. 912-45
נעמט אן פון 8—2 נאכמ. און פון 4—9 אוו., זונטאג און יום־טוב פון 8—2 נאכמ
פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע־פרייזען

Dr. med. M. TAUBENHAUS
ספעציאליסט
פאר אקושעריע און פרויען־קראנקהייטען
פערהיטונג געגען שוואנגערשאפט
זגערזשער 11, טעל. 246-09
נעמט אן פון 4—8 אווענד.

פריוואט־קליניק
פון האלז־, נאז־ און אויערן־קראנקהייטען
Piotrkowska 55
Telefon 174-74
Dr. Dr. A. WOŁYŃSKI, J. IMICH 86

Inż. A. Russak
נארוטאוויטשא 47, טעל. 245-08
נעהמט אן כעמיש־טעכנישע אנאליזען און אנאליזען פאר ערצטליכע דיאגנאסטיק.
כעמישע רעצעפטור.

ברוך־קראנקע!!!

ערשטע און איינציגע ארטאפעדישע הייל־אנשטאלט אין לאדז, פון דעם איז גאנץ פוילן בערירהמטער ספעציאליסט ארטאפעד דיר. י. ראפאפארט, וועלכער עקזיסטירט 30 יאהר און איז געווארען אנערקענט פון פיל בעוואוסטע פראפעסארען.

J. Rapaport

ברוך־ליידענדע! ספעציעלע ארטאפעדישע גומי־הייל־באנדאזשען פון מיין ארטאפעד. הייל־אנשטאלט בעזייטיגען אהן שום אפעראציע, ראדיקאל שנעל און זיכער מיט דעם גרעסטען ערפאלג, די שווערסטע, פערעלטערסטע ליידענגע ברוכען ביי מענער, פרויען און קינדער. — ספעציעלע ארטאפעד. הייל־באנדאזשען פאר צו ריקגעקומענע ברוכען נאך אפעראציעס, ווי אויך ספעציעלע אוניווערזעלע צוגעפאסטע ארטאפעד. בויך־באנדאזשען געגען ארפאלאזען זיך פון מאגען און קישקעס.

פאר מאליקעס. הויקערס און אלערארט פעהלער פון גוף!
און מיין ארטאפעד. הייל־אנשטאלט ווערען אויסגעפערטיגט די הייל־בעסטע און פון פיל פראפעסארען אנערקענטע מאדערנע ספעצ. ארטאפעד. הייל־גארטלען פאר פערקריפונג פון רוקען־ביין (Skrzywienie Kręgosłupa), ביין־שווינד־זוכט, פערקריפטע פיס ביי קינדער און ערוואקסענע קינסטליכע הענד (פראטעזען) און פיס, ווי אויך די פראק־טישסטע ארטאפעדישע שטיוולען, פאר שטעריליכע פלאט־פוס לויט גיפס־מאדעל.

אכטונג! אלע קראנקע אין מיין ארטאפעד. הייל־אנשטאלט, ווערען נאך פון מיר פערזענליך בעהאנדעלט.
30 יעהריגע פראקטיק. פולע גאראנטיע!
ערמעסיגטע פרייזען! ממסטענג טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אוו. עס ווערען אויך אנגענומען מיטגלידער פון אובעזפ. סאצ. (קאסע־כאריך).
ערשטע און איינציגע ארטאפעדישע הייל־אנשטאלט אין לאדז
Spec. Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped.
פון לעמבערג
Łódź, Wólczańska 10, front, parter, tel. 221-77.

PODZIĘKOWANIE.

Ja niżej podpisany widzę się w obowiązku podziękować serdecznie WP. Dyr. J. Rapaportowi w Łodzl, Wólczańska 10 i asystentce Pani Fryderyce Flekman za specjalny precyzyjny skonstruowany leczn. bandaż przepukl. ortoped. za nader celowe i skuteczne umiejscowienie przepukliny bardzo ciężkiej, na którą ciarpiałem kilka lat. Dzięki temu bandażowi czuję się bardzo dobrze, wszelkie cierpienia przepuklinowe ustały, jestem do pracy zdolny i jestem bardzo zadowolony.

Łódź, dn. 28/XI 1934 r. (—) J. KARALUS.

השבה אבדה. נעכטען איז פער־לוירען געווארען א זאמש־בייטעל, אין וועלכען עס האט זיך געפונען א גאלדען האנד־זייגערל. דער עהרליכער פינדער ווערט געבעטען געגען א גרויסע בעלוי־נונג אבצוגעבען צו יוסף לעווי, נארו־טאוויטשא 41.

אין הויז שרודמיעסקא 7 צו פער־מיטען פון זאפארט
פראנט 3־טער שטאק — 2 און 3 צימער און קיך מיט אלע בעקוועהמליכקייטען, אפיצינע 2־טער שטאק— 3 און 4 צימער און קיך מיט אלע בעקוועהמל., אפיצינע 3־טער שטאק—2 צימער און קיך, א פראנט־לאקאל מיט א צימער, איינצעלנע האנ־דעלס־צימער אין הויף, פארטער און א צימער מיט א קיך.

אנאנסען־פרייז פאר א מילימעטער־שורה
פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב־יו"ט—24 גר. אין דער זייט'ס שפאלטען
אין טעקסט—40 . . . . . 60— 4
הינטער'ן טעקסט—12 . . . . . 18— . . . .
ביים דער שטערט 50 פראצ. טייערער. אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

נעקראלאגען־30 גר. א מ/מ (אין דער זייט'ס שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווער־טער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע וואָרט — 10 גר.

אבאנעמענטס־פרייז:
אין לאדז — 4 זלאטעס א חודש מיט צושטעלען א היים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא—1 דאל.

פעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדרוקען די אנאנס אדער צוריקצובאצאהלען פאר דעם אנאנס

פאר'ן אינהאלט און פאר מיין פון די אנאנסן איז דער פערלאג נישט פעראנט־ווארטליך. די אדמיניסטר. איז אפען בייטאג און ביינאכט

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman